

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
EĞİTİM DENETİMİ VE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

**ÜSKÜDAR ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
MESLEKİ İLGİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Arif ASLAN

İstanbul,2013

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
EĞİTİM DENETİMİ VE YÖNETİMİ BÖLÜMÜ

**ÜSKÜDAR ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
MESLEKİ İLGİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Arif ASLAN

Danışman: Yrd. Doç.Dr Ahmet KATILMIŞ

İstanbul,2013

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üsküdar Anadolu İmam Hatip Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki İlgileri ” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

09.09.2013

Arif Aslan

imza

ÖZET

Bireylerin mesleki hayatı, onları sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal olarak da yaşamının tümünü etkilemektedir. Bireyin mutluluğunun iki temel taşı, aile ve meslek/iştir. Ülkemizde meslek seçimi ergenlik döneminin başlangıcı ile gidilen lise ve türüne göre genelde şekillenmektedir. Her okul türü ve dallara göre öğrencilerin seçmiş olduğu meslek tipi hemen hemen belli olabilmektedir. Yapılan birçok araştırmada bu farklılıklar tespit edilmiştir.

İmam Hatip Liseleri her geçen gün artan öğrenci ile önemli bir lise öğretim kurumudur. Bu okulda okuyan öğrencilerin mesleki seçimleri ile ilgili araştırma yapılarak onların neye göre ne tip meslek seçtikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada toplam 204 son sınıf İmam Hatip öğrencisine anket uygulanmıştır. Verilerin toplanmasından sonra istatistiki analiz yapılmıştır. Burada genel olarak son sınıf öğrencilerinin istedikleri meslekler, bu mesleklerin genel özellikleri ve öğrencilerin hangi özelliklere göre meslek seçimi yaptıkları araştırılmıştır.

Araştırmaya göre; İmam Hatip lisesi son sınıf öğrencilerinden erkeler kızlara göre daha fazla açık alanda çalışmak istediklerini, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla bağımsız çalışacağı meslekleri tercih ettikleri, öğrencilerin %70,6 sının üniformalı bir işte çalışmak istemediği, sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanlarda mesleklerinin olmasını istedikleri bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: İmam Hatip Lisesi, Meslek Seçimi, Eğitim Bilimleri

ABSTRACT

Professional life of individuals, not only economically but also socially them affects all of your life. The foundation stone of the two individual happiness are family, and career / job. Choice of profession in our country, with the onset of adolescence, and the type of school attended by the general shape. Each type of school and type of occupation almost certain branches may be chosen by the students. These differences have been identified in many studies conducted.

Increasing with each passing day Religious Vocational School is a high school student with a major teaching institution. Research related to vocational students in this school making choices according to what they tried to determine what type of career they choose.

A total of 204 final-year students were surveyed Religious Vocational School. After collecting the data were statistically analyzed. Here, in general, they want jobs last year students of these professions career choice made by the general characteristics and the characteristics of students were investigated.

According to the study, religious high school students last year by boys more than girls wanted to work outdoors, work more independently than male students preferred occupations, 70.6% of students did not want to work a uniform cynical, social sciences and science education in areas profession they want to be found.

Keywords: Religious Vocational School, Vocational Choice, Education Sciences

ÖNSÖZ

Toplum yaşamında herkesin bir meslek sahibi olma, bir iş yapma gereksinimi içindedir. Çünkü insan ile yaşam arasındaki en güçlü bağlardan biri mesleki yaşamdır. Meslek seçimleri yapılırken bireyin meslek yaşamında doyuma ulaşması hedeflenmelidir. Bunun için birey meslekleri bütün yönleriyle tanımalı, gereksinimlerin, beklentilerini, ilgi ve yeteneklerini değerlendirdim.

Ülkemizde, mesleğe yöneltme ve meslek rehberliği çalışmalarının istenilen seviyede gerçekleştirilebilmesi ihtiyacından doğan bu araştırma, anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin ölçülen mesleki ilgilerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Üniversite adayları gençler seçim aşamasına geldiklerinde, üniversiteler ve meslekler hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için kararsız kalmakta ve bazen hatalı tercihler yapabilmektedirler. Bu nedenle ya bir yükseköğretim kurumuna yerleşememekte ya da hiç istemedikleri bir bölümde okumak zorunda kalmaktadırlar. Modern dünyada hayatı devam ettirebilmenin en temel unsuru eğitilmiş olmaktır. Eğitim hayatı boyu devam eden bir süreçtir. Fakat yaşamımızdaki belirli dönemler geleceğimize yön vermekte çok daha önemlidir. İşte bu önemli dönemlerden birisi de ortaöğretimden yükseköğretime geçiştir. Bu çalışmada, meslek seçiminin önemi, meslek seçim süreci, meslek gelişim kuramları ve mesleki rehberlik çalışmaları değerlendirilmiş, imam hatip lisesinde okuyan gençlerin meslek seçiminde temel aldıkları kriterlerin neler olduğu ve öğrencilerin ilgileri ile meslek seçimleri arasındaki ilişkisi irdelenmiştir. Yapılan çalışmadan elde edilen bulguların, meslek seçimi yapacak öğrencilere de yol gösterici olması planlanmıştır. Veli ve kendisine uygun olan mesleğe yöneltmeye karar vermelidir.

Tez çalışmalarım boyunca yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer danışmanım, kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Ahmet KATILMIŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman destekleri ile yanımda aileme sonsuz teşekkür ederim.

Arif ASLAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar.....	ix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Problem Cümlesi	1
1.3 Alt Problemler	1
1.4 Araştırmanın Önemi	2
1.5 Araştırmanın Amacı	2
1.6 Varsayımlar	2
1.7 Sınırlılıklar.....	2
BÖLÜM II.....	3
İLGİLİ LİTERATÜR	3
2.1 Meslek Kavramı	3
2.2 Mesleklerin Toplumdaki Rollerini	3
2.3 Modern Toplumdaki Meslekleşme	4
2.4 Meslek Seçimi	5
2.5 Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler	7
2.6 Meslek Seçimini Etkileyen Bireysel Özellikler.....	9
2.6.1 Yetenekler.....	9
2.6.2 İlgiler	10
2.6.3 Değerler	10

2.6.4 Çevresel Faktörler	11
2.6.5 Cinsiyet.....	11
2.6.6 Aile	12
2.7 Meslek Seçimini Açıklayan Kuramlar	12
2.7.1 Yapısal Kuramlar.....	13
2.7.2 Holland'ın Tipoloji Kuramı.....	13
2.7.3 ROE'nun Gereksinim Kuramı	14
2.7.4 Super'in Yaşam Boyu Meslek Gelişimi Kuramı	15
2.8 Mesleki Olgunluk	17
2.9 Mesleki Kararsızlık	18
2.10 Okulun Meslek Seçimi Üzerindeki Etkileri.....	19
2.11 Mesleğe Karar Verme.....	20
YÖNTEM.....	22
3.1 Evren ve Örneklem.....	22
3.2 Verilerin Toplanması.....	22
3.3 Verilerin Analizi	22
BÖLÜM IV	24
BULGULAR	24
4.1. Öğrencilerin Demografik ve Mesleki Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları... 24	
4.2. Mesleki İlgî Ölçeğine İlişkin İstatistikî Bilgiler	27
4.3. Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgî Arasındaki İlişki	27
BÖLÜM V	51
5.1. SONUÇLAR.....	51
5.1.1. Öğrencilerin Demografik ve Mesleki Bilgilerine Ait Sonuçlar.....	51
5.1.2. Mesleki İlgî Ölçeğine İlişkin İstatistikî Bilgiler	52
5.1.3. Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgî Arasındaki İlişki	52
5.2. TARTIŞMALAR.....	56
5.1.1. Öğrencilerin Demografik ve Mesleki Bilgilerine Ait Tartışmalar.....	56

5.1.2.Mesleki İlgi Ölçeğine İlişkin İstatistikî Tartışmalar.....	57
5.1.3. Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgi Arasındaki Tartışmalar	57
5.3. ÖNERİLER	60
KAYNAKÇA	61
EKLER.....	65
EK-1 Mesleki İlgi Anketi	65

TABLolar

Sayfa No:

Tablo 4.1 Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	24
Tablo 4.2 Öğrencilerin Anne ve Baba Mesleğine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	24
Tablo 4.3 Öğrencilerin Öğrencilikleri İle İlgili Düşüncelerini İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	25
Tablo 4.4 Öğrencilerin Olmak İstedikleri Mesleklerle İlgili Düşüncelerini İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	25
Tablo 4.5 Öğrencilerin Üniversitede Okumak İstedikleri Bölüm İle İlgili Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı	26
Tablo 4.6 Öğrencilerin Meslek Tercihlerinde Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle İlgili Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	26
Tablo 4.7 Mesleki İlgil Ölçeğinin İlişkin İstatistiksel Bilgiler	27
Tablo 4.8 “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgil Ölçeğinin Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları	27
Tablo 4.9 “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgil Ölçeğinin Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları	29
Tablo 4.10 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgil Ölçeğinin Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları	30
Tablo 4.11 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgil Ölçeğinin Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları	31
Tablo 4.12 “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgil Ölçeğinin Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları	32
Tablo 4.13 Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	34
Tablo 4.14 “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	35
Tablo 4.15 “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	36
Tablo 4.16 “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	38
Tablo 4.17 “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	39
Tablo 4.18 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	40
Tablo 4.19 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	42
Tablo 4.20 “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı.....	43
Tablo 4.21 “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı.....	44
Tablo 4.22 “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	45
Tablo 4.23 “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgil Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	49

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Kalkınma çabası içinde bulunan ülkemizde, istenilen kalkınma hızına ulaşabilmek, doğal kaynaklar, sermaye ve insan gücü üçlüsünün meydana getirdiği ekonomik gücün verimli kullanılmasına bağlıdır (Özgüven 1974; Doğan ve arkadaşları,1980:45). Eğitim kurumları, doğru işe doğru yetenekteki bireylerin ve doğru bilgiye sahip olmasını sağlamalıdır.

Ülkemizde bir mesleğe yönelme durumunda olan bireye, yetenekleri ve ilgileri yönünden kendini tanımasına ve isabetli tercih yapmasına, bilimsel olarak yardım edecek kurumlar henüz yeterli düzeyde olmadığından, liseyi bitiren öğrencilerden çok az bir kısmı tesadüflerin ve aldığı puanların etkisiyle istediği herhangi bir yüksek okula veya bölümüne ilgi ve yeteneklerine uygun düşün veya düşmesin girmek zorunda kalmaktadır. (Uysal, 1970:7).

Yetenekleri, ilgileri ve gereksinimleri hakkında doğru ve gerçekçi değerlendirmeler yapabilme olanaklarından yoksun öğrenciler, mesleklerin gerektirdiği nitelikler ve sağladığı olanaklar hakkında da çoğu kez kulaktan dolma bilgilerle ya meslek liselerine ya da üniversite kapısına gelmektedirler(Yelen, 2008).

Her lise türüne göre, o eğitim kurumunda öğrenim göre öğrencilerin mesleki yönelimleri farklı olabilmektedir. Bu araştırmanın amacı İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki tercihleri nelerdir sorusuna cevap bulmaktır. Bu temel probleme yönelik alt sorular ise şöyledir;

1.2 Problem Cümlesi

İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki hedefleri nelerdir? Bu hedefler hangi durumlara bağlı olarak değişmektedir?

1.3 Alt Problemler

- 1) Mesleki hedef imam hatip liselerinde son sınıf öğrencilerin cinsiyetine göre farklılaşmakta mıdır?

- 2) Mesleki hedef imam hatip liselerinde son sınıf öğrencilerin annelerinin mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?
- 3) Mesleki hedef imam hatip liselerinde son sınıf öğrencilerin kendilerini tanımladıkları öğrenci profiline göre farklılaşmakta mıdır?
- 4) İmam Hatip Lisesindeki son sınıf öğrencilerin olmak istedikleri meslek ile ilgili düşüncelerine ne tip özellikler etki etmektedir?
- 5) İmam Hatip Lisesindeki son sınıf öğrencilerinin mesleki tercihleri, mesleklerin çalışma koşulları ve özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.4 Araştırmanın Önemi

Öğrencilerin mesleki tercihlerini etkileyen faktörlerin tespiti, Milli Eğitim Bakanlığının bilmesi ve bu bağlamda öğrenci yönlendirmeleri yapması gereken bir gerçektir. İmam hatip lisesi son sınıf öğrencilerine yönelik böyle bir araştırma yoktur. Bu çalışma alanında ilk araştırma olması nedeniyle önem taşımaktadır.

1.5 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı İstanbul İli, Üsküdar ilçesindeki İmam Hatip Lisesinde okuyan son sınıf öğrencilerinin mesleki hedeflerini tespit etmek ve bu hedefleri etkileyen faktörleri bulmaktır.

1.6 Varsayımlar

Araştırmada öğrencilerin anketi yansız olarak cevapladığı varsayılmaktadır.

Araştırmada örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.7 Sınırlılıklar

- Araştırma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılıyla sınırlıdır.
- Araştırma İstanbul İli, Üsküdar İlçesi ile sınırlıdır.
- Araştırma bu anket soruları ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1 Meslek Kavramı

Bu terim birçok kaynakta değişik şekillerde tanımlanmıştır. Türk Tarih Kurumu'nun 'Türkçe Sözlüğünde (1983) meslek; “Bir kimsenin kendi hayatını kazanmak, geçimini sağlamak için seçerek kendini verdiği iş ya da düşünce alanıdır, uğraşdır” şeklinde tanımlanır (TTK, 1983).

Meslek kavramını Türk Dil Kurumu (2008) ise şöyle tanımlamıştır: “bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş, uğraş. Meslek başkalarının yararına mal ve hizmet üretme faaliyetidir” (Kuzgun, 2000).

Özgüven (1999) ise mesleği; “Bir kimsenin yaşamını sürdürmek, geçimini sağlamak için seçtiği sürekli iş alanıdır,” diye tanımlamaktadır (Özgüven,1999).

Ülkü, meslek kavramını çeşitli kuruluşlarda benzer pozisyondaki kişilerin yaptıkları benzer işler olarak tanımlamakta ve mesleğin toplumsal açıdan bir yaşama ve davranış biçimi olduğunu belirtmektedir. Meslek, toplumsal bir kavramdır. Bireylerin yaptıkları işler, ortak bir özellik kazanıp teşkilatlandığı nispette meslek haline gelir. Aynı zamanda meslek, fert için yalnız geçimini sağlama yolu değil, bir yaşama biçimi ve topluma ait roller kümesidir (Kaya,1988).

Roe ise meslek için şöyle söylemektedir: “Bir yetişkin zamanının önemli miktarını neye harcıyorsa o iş onun için meslektir. Bu işin sonucu birey bir kazanç temin edebilir veya etmeyebilir... Bir ev kadını olmak, bu tanıma göre bir mesleğe sahip olmak demektir. Fakat bunun yanında bir baba olmak bir mesleği ifade etmez, çünkü o zamanının çoğunda babalık yapmaz veya bu onun faaliyetlerinin ağırlık merkezi değildir... Pul koleksiyonu yapmak veya at yarışlarını devamlı olarak takip etmek birer meslektir” (Uysal 1970).

2.2 Mesleklerin Toplumdaki Roller

Meslek kavramının tarihine bakıldığında; meslek geçmişte dini, politik, ekonomik ve sosyal müesseselerin devamlılığı üzerine oturtulmuş bir esasa dayanmaktaydı. Fakat 16. yy'dan başlayarak 17 ve 18. yy'lar da yavaş yavaş hız kazanan 19. yy' da büyük bir hızla ilerleyen ve nihayet 20. yy' da son süratini kazanan bir eğilim gelişti; bir eğilim ki en iyi şekilde değişiklik kelimesi ile nitelendirilebilir. Yıkılmaya başlayan Batılı ana fikirlerin din, sanat ve edebiyat alanları bu eyleme uydular. Kralların fevkalade hakları Batılıların nazarında kudretini kaybetti. Sanayi Devrimi “sanayi”, “sanat” ve “ticaret” kelimelerine yeni anlamlar yükledi. Bu devrimler arasında yer alan özellikle sanayi devrimi insan ve insanın işi üzerinde büyük değişiklikler

yarattı. Makinelerin yayılışı ve yeni kuvvet kaynaklarının bulunuşu önceleri fiziki kuvveti gerektiren işlerin kısa zamanda el becerisini gerektirmesi sonucunu doğurdu (Venn, 1968).

İşbölümü veya meslekler, tarih boyunca tespit edilmiş olan her toplumda görülebilmektedir; fakat endüstriyel dönemin en önemli karakteristiği işbölümü ve uzmanlaşmanın olağanüstü artmış olmasıdır. Tarım toplumu dönemindeki bir köyde en çok birkaç meslek sayılabilecekken, günümüzde Amerikan Çalışma Bakanlığının yayınladığı Meslekler Sözlüğünde 12,000'den fazla meslek tanımlanmaktadır. Sosyolojideki işbölümü ise burada sözü edilen mesleklerden çok daha fazla anlam taşımaktadır. Durkheim, Weber, Marx, Parsons gibi sosyal bilimciler, modern toplumlardaki yoğun uzmanlaşmanın sosyal birliğin bozulması yönünde potansiyel bir tehlike taşıdığı görüşündedirler. Bu kadar yoğun işbölümü sonucu her bir işçi, işin çok küçük bir kısmını yapmakta ve ortak kültüre de son derece sınırlı bir şekilde katılmaktadır. Böyle bir durumda ortak değerlerin üretilmesi ve paylaşılması oldukça güçleşmektedir.(Yelken,2008)

Endüstri toplumunda meslek, bir kazanç elde etmeye yönelik bir davranış modeli olarak ortaya çıkar. Çeşitli kimseler, farklı beklentilerle belli mesleklerde toplanır. Bu mesleğe ilişkin davranış beklentileri meslek rollerini oluşturur. Fakat aynı meslek sahiplerinden toplumun çeşitli kesimleri farklı beklentiler içindedirler ve her meslek belli bir sosyal değer yargısı ile değerlendirilir (Cirhinlioğlu,1996).

Bir insan yaşamının 22 ila 65 yaşları arasındaki büyük bir kısmını işinde geçirir. 'Üretken' olmanın anlamı belki de ilk kez işe yapılan katkı ile hissedilir. Bu noktada "meslek" ve "iş" kavramlarının birbirinden ayrılmasında yarar vardır. İş belli bir işyerinde ortak hedefler çerçevesinde sürdürülen faaliyetlerdir. İşin hacmi büyüdükçe farklı meslek alanlarından bireyler o "iş"te çalışabilirler. Meslek ise belli bir alanda etkinlikte bulunabilme gücüdür. Bir görevde çalışabilmek için gereken bilgi ve becerilerden oluşan uzmanlık alanıdır. Mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanan kişi, o mesleğin unvanını da kazanır. Yıldız Kuzgun'un ifadesi ile "meslek para kazanmanın ötesinde, kapasiteyi kullanma ve kendini (özünü) gerçekleştirme yoludur."(Kuzgun, 2000)

2.3 Modern Toplumdaki Meslekleşme

Günümüzde bireylerin bir mesleğe yönelmeleri, meslek seçmeleri önemli sorun olmuştur. Bunun nedeni seçeneklerin artması, gençlerin sahip oldukları yetenekler ve mesleklerin gerekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarıdır. Halen Türk Meslekler sözlüğü, yaklaşık 1500 meslek tanımlamaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ile bazı meslekler ya ürünlerine duyulan gereksinme makinelerle karşılandığından ya da ekonomik ve teknolojik

gelişim sonucu, evvelce duyulan gereksinme artık duyulmaz olduğundan, çalışma hayatından silinmekte ya da bazı değişikliklerle varlığını sürdürebilmektedir. Teknoloji ilerledikçe bu hızlı değişim sürüp gidecek ve bu değişimi izlemek giderek güçleşecektir (Özen ve Gülaçtı,2006).

İnsanların yaşam dönemleri içinde vermesi gereken önemli kararlardan birisi de meslek seçimidir. Ortaya çıkan yeni meslekler, meslek seçimini oldukça zorlaştırmaktadır. Meslek seçiminde ise insanların yetenek ve ilgilerinin daima birinci sırada yer aldığı herkes tarafından bilinmektedir. Ancak bireylerin mesleği seçerken, meslek seçimi davranışları üzerinde etki eden faktörlerden birisi de mesleğin prestijidir. Her mesleğin kendine özgü gerekleri, çalışma koşulları ve sağladığı imkânlar vardır. Meslekler arasındaki bu tür farklılıklar, bireylerin arasındaki ilgi, yetenek, ihtiyaç gibi psikolojik nitelik farklılığına denk düşmektedir. Bilimdeki ve teknolojideki gelişmeler toplumların sosyal yapılarının ve dolayısıyla mesleklerin biçim ve içeriklerini değiştirmiştir. Bu değişim içinde toplumda işlevini yitiren meslekler birer birer ortadan kalkmakta, onların yerine gelişmelere ayak uydurabilen meslekler bir ölçüde nitelik değiştirerek varlığını devam ettirmekte, yeni buluşlar ve gelişmeler yeni mesleklerin toplumda gelişmesine yol açmaktadır. Günümüzde meslek çeşidi, bir kimsenin değil yaşantıları yolu ile tanınmasına, isimlerini bile öğrenmesine olanak bulamayacağı kadar artmıştır. (Yelken,2008)

1950’li yıllardan sonra ise meslek konusunda günümüzü yansıtan tanımlamalar yapılmaya başlandı. Bu tanımların bazılarını bakılacak olunursa; meslek bireyin geçimini nasıl sağladığını, ne iş yaptığını, ne kadar kazandığını ve kimlerle ilişki kurduğunu, kişisel bazı özelliklerinin ve kültürünün düzeyini gösteren, nispeten kişilik özelliklerine uygun iş, uğraş ve faaliyetlerden oluşan, resmen tanınmış ve grup üyeliğiyle aidiyet özelliği sağlayan bir kavramdır (Üre, 2008).

Meslek seçimi ve kariyer planlama konularında günümüzde çeşitli rehberlik ve danışma hizmetlerinin yürütüldüğü de görülmektedir. Bu amaçla çeşitli danışmanlık hizmetleri insanlara yardım etmek amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Bunlardan birisi de karar merkezli danışmanlık hizmetleridir. Bugün karar merkezli danışmanlık bireylerin ihtiyaçlarıyla en iyi eşleşen kariyer danışmanlığı için bireylere çok çeşitli imkânlar sunmaktadır. Tipik olarak kariyer danışmanlığı yapılırken danışanın ilk yoğunlaşması gereken danışanın karar vermede yaşadığı zorlukları ortaya çıkarmak, onları kapasiteleri hakkında bilgi sahibi yapmak ve doğru amaçlar edinmelerini sağlamaktır (Pitz ve Harren, 1980).

2.4 Meslek Seçimi

“Meslek seçimi bir kimsenin çeşitli safhalardan geçerek kendisine açık olan meslek seçenekleri arasından kendi ihtiyaçları ve beklentileri açısından istenilen yönleri çok istenilmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesidir ve buna girmek için gayret göstermesidir.” (Aytaç ve Bayram, 2003).

Ülkü'ye göre meslek seçimi; Bir meslek tercihinin eyleme dönüştürülmesidir. Mesela bir Fen Fakültesi Fizik Bölümü mezununun kendi tercihi sonunda fizik öğretmeni olarak göreve başlaması, bir meslek seçimidir (Kaya, 1988).

Uysal'a göre ise meslek seçimi;'Gelecekte girmeyi düşünmek üzere, çeşitli meslekler arasında bir tercih yapmaktır' (Uysal, 1970).

Özgüven'e göre meslek seçimi:'Olası meslekler, seçenekler arasından bireyin kendisine uygun ve istenilir olan mesleği belirlemesidir. Bir süreç olarak, meslek seçiminde birey kendisine açık meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip, kendi gereksinimleri yönünden istenilir yönleri daha çok olan birine yönelmektir' (Özgüven, 1999).

İş yapmak insanın doğasında gizlidir, çoğu zaman bunun için eğitim ve öğretim gerekmemektedir. Meslek ise sürekli bir eğitim ve öğretim sonrası kazanılır (Telman, 2002).

Meslek seçimi konusuna bakıldığı zaman 2 temel başlık karşımıza çıkar. Bunlardan birisi mesleğini seçecek bireyin özelliklerini, yapabilirliklerini, yaşama ait değerlerini bilmek, tanımlamak ve bu özelliklerle mesleğin gerektirdiği nitelikler arasında ilişkiler kurarak kişiye uygun mesleğin ne olduğunu belirlemektir. Bir diğeri ise meslek hedeflerinin oluşması, gelişmesi ve uygulamaya koyulmasıdır. Birey hayatının çeşitli evrelerinde birçok seçme ve karar verme durumları ile karşılaşır, bazı etmenler bireyin doğru ve gerçekçi seçimler yapmalarına yardımcı olur ya da tam tersi doğru seçimleri engeller. Meslek arayışı gerçekte yaşam boyu bitmeyen bir süreçtir. (Çınar, 2011)

Kariyer ve meslek, günlük dilde birbirine karıştırılabilen kavramlardır. Oysa kariyer kavramı daha genişdir ve meslek kavramını da içine alır. Hatta kariyer yaşam boyunca gerçekleşen roller örüntüsü olarak tanımlanırken, meslek bu rollerden biri ve en önemlisidir. "Ancak, kariyer bir yaşam vagonu dizisinden oluşuyorsa, meslek bu vagonların en dolu ve değerli olanıdır."(Eviz, 2007)

Öğrencilerin isabetli bir meslek seçimi yapabilmeleri için mesleki gelişim kuramcılarının da iddia ettikleri gibi içinde buldukları mesleki gelişim döneminde kendilerinden beklenen mesleki gelişim görevini üstlenmiş olmaları, yani kendilerinden beklenen mesleki olgunluğa ulaşmış olmaları gerekmektedir. İçinde buldukları dönemde kendilerinden beklenen, "bir mesleki tercihi billurlaştırma" mesleki gelişim görevine ilişkin tutum ve davranışları kazanamamış yani mesleki olgunluğa ulaşamamış lise öğrencilerinin, gerçekçi bir mesleki benlik kavramı yanında sağlam bir çevresel olgu bilgisine ve yerinde karar verebilme gücüne sahip olmalarını beklemek mümkün değildir. Zira mesleki gelişimin bir değişkeni olan mesleki olgunluk, bireyin mesleki davranışlarını etkiler. Nitekim Crites'de mesleki rehberlik bakımından beklenen mesleki olgunluk düzeyine ulaşamamış bireylerin,

mesleki kararlarında istenmeyen faktörlerin daha çok rol oynayacağını belirtmektedir (Yelken, 2008).

Lise son sınıf öğrencisi, bir yetişkin gibi, hemen girmek üzere çeşitli mesleklerden birini seçme durumunda değildir. Dolayısıyla, lise son sınıf öğrencisinin yaptığı aslında bir 'Tercih' gibi görünmektedir. 'Tercih' bir mesleği olumlu değerlendirmek, 'Seçme' ise, bir aksiyon için serbest karar verme süresi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlara göre; bir lise son sınıf öğrencisinin meslek tercihi, ileride bir aksiyon haline gelirse 'Seçim' olmaktadır (Uysal, 1970).

2.5 Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler

Meslek seçimi bireylerin belirli bir yaştan sonraki yaşamlarında onların başarılı ve mutlu olarak gelişmelerini ve böylece kendilerini gerçekleştirmelerini etkileyecek en önemli olaylardan biri niteliğindedir.(Yelken,2008)

Ailenin ekonomik düzeyi ile kültür düzeyinin, gencin meslek seçimini olumlu veya olumsuz yönde etkilediği bir gerçektir. Araştırmalar göstermiştir ki, ekonomik ve kültürel düzeyi yüksek olan ailelerde gençler, yetenek ve ilgileri doğrultusunda destek görmektedirler. Ekonomik ve kültürel olanakları elverişsiz olan ailelerde gençler, kısa zamanda büyük kazanç getirecek veya itibar sağlayacak, moda mesleklere yönlendirilmektedir(Razon, 1999).

Gelişmemiş batı ülkelerinde, ne üniversite kapısında yığılma, ne de mezuniyet sonrası işsiz kalma korkusu yaşanmaktadır. Öğrenciler ortaokuldan itibaren çeşitli mesleklere yönlendirilmekte gereksiz görülen lise eğitiminden doğrudan gidecekleri üniversite belirlenmektedir. Bu duruma göre öğrencilerin yılları boşa harcanmamaktadır. Söz konusu ülkelerde ileriye yönelik planlama mevcut olduğundan hangi meslekten kaç elemana ihtiyaç duyulacağı da bilinmektedir. Bu durum bizdeki gibi belirsizlik ve kargaşaya engel olur (Kaya,1991)

Üniversite öğrencilerinin bölüm tercihlerini etkileyen değişkenlerin seçilmesi, konunun ülkemiz için halen önemli bir sorun oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Ülkemizde orta dereceli öğretimde hatalı ve plansız bir sistemin yürürlükte olması, kendiliğinden birçok sorun doğurmuş, bunun en belirgin yansıması ise yüksek öğrenimde görülmüştür(Kaya,1991).

Hatalı eğitim politikaları yüzünden on binlerce genç üniversitelerde artık istihdam olanağı bulunmayan meslekler için yıllarca boş yere yetiştirilmektedir. Mezun olduktan sonra uzmanı oldukları alanlarda iş bulamayan bu gençlerin aileleri büyük sorunlarla karşılaşmaktadır (Deniz,1992).

Üniversitelerimizde istedikleri bölümlere yerleşmeyen, dolayısıyla buldukları bölümden kurtulma çabası içerisinde olan isteksiz bir öğrenci kitlesi mevcuttur. Bu durum başarısızlığı hazırlayan nedenlerden birisidir.(Yelken,2008)

Meslek, Kişinin değer yargılarını dünya görüşünü günlük yaşama tarzını ve alışkanlıklarını belirli bir biçime sokan etkilere de sahiptir. Kişinin hayatına böylesine çok yönlü etkileri olan bir çalışma alanının seçilmesi, günümüzde giderek zorlaşan ve karmaşıklaşan bir olay haline gelmiştir. Bu görüşe göre, bireyler bilinçli ya da bilinçsiz oldukları bazı duygusal ihtiyaçlarını ve değerlerini doyumak amacı ile bir meslek seçerler; seçilen meslek bireyin kendi ihtiyaçların en iyi karşılayacağını sandığı bir meslektir; ister belirgin olarak algılasın, ister bireyin yöneldiği davranışlara bakılarak sadece hissedilebilir bir düzeyde olsun bireyin bütün ihtiyaçları onun meslek seçimini etkiler. Bireyin ihtiyaçların ve bu ihtiyaçların doyurulma düzeyi sürekli değişiklik gösterdikçe ve birey ihtiyaçlarını daha iyi karşılayacak yeni meslekler hakkında bilgi edindikçe, bireyin mesleki seçimi de sürekli değişiklik gösterir (Kepçeoğlu,1999).

Gençlerin meslek seçme sorunları ile ilgili çalışmalar daha başlangıçta en önemli bir yardım alanı olarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri içinde yerini almış; günümüzde de öneminden bir şey kaybetmemiştir. Bugün, dünyada seçilebilecek mesleklerin sayısı elli bine yaklaşmış bulunmaktadır (Kepçeoğlu,1999).

Kepçeoğlu, meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken hususları şu şekilde sıralamıştır;

1. Bireyin fiziksel özellikleri (Kişisel görünüş; ses ve konuşma biçimi; genel sağlık ve enerji düzeyi; fiziksel engelleri; yaş, boy ve ağırlığı)
2. Kişisel nitelikleri (Güdüleri, amaçları ve değerleri; duygusal düzenlilik ve olgunluk düzeyi; ben'lik tasarımı; sosyal gelişimi; başkaları ile geçimi, başkaları ile ilişkilerinde etki düzeyi, bulunduğu grupta üstünlük ya da bağımlılık isteği v.b)
3. Genel ve özel zihinsel yetenekleri
4. İlgileri.
5. Yetenekleri (istidatları).
6. Okul ve okul dışı yaşantıları(Başarı düzeyi; eğitsel etkinliklere katılması; geçici iş tecrübesi ve başarısı; özel becerileri hobileri; aile içinde ve dışarıda başkaları ile ilişkileri; okul-dışı sosyal etkinliklere katılması).

7. Aile statüsü ve aile özgeçmiş (Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi; parasal durumu; kültürel özgeçmiş ve kültüre karşı ilgisi; çocuğa karşı ailenin ilgi ve tutumu; aile üyeleri arasındaki ilişkiler.) (Kepçeoğlu,1999).

2.6 Meslek Seçimini Etkileyen Bireysel Özellikler

Meslekler, gerektirdikleri nitelikler ve sağladıkları olanaklar yönünden çok çeşitlilik gösterirler. Meslekler arasında gözlenen bu çeşitlilik bireyler arasında gözlenen nitelik çeşitliliğine denk düşmektedir. Burada önemli olan bir kimsenin sahip olduğu özellikleri en çok gerektiren ve beklentilerini en iyi biçimde karşılayacak olan bir mesleği seçmesidir. Seçme durumunda bulunan bir kimsenin doğru ve yerinde karar verebilmesi için her şeyden önce, ne istediğini bilmesi ve isteklerine erişebilme gücünü iyi tanınması gereklidir. Bu da gerek kendisi, gerekse üzerinde durduğu meslek seçenekleri hakkında sistemli bir inceleme yaparak gerekli bilgiye sahip olmasına bağlıdır (Kuzgun,1995).

Görüldüğü gibi meslek seçiminde, diğer pek çok etkenin yanı sıra şu iki etken önemli rol oynamaktadır. Bunlar; meslek seçimi açısından kendini tanıma ve meslekleri tanımadır. Meslek seçimi açısından bir kimsenin kendisini tanıması demek; onun meslek seçiminde rol oynayan kişilik özellikleri yönünden kendini açık ve doğru bir biçimde değerlendirebilmesi demektir. Yani bireyin seçilen meslek ile benlik tasarımı arasında ilişki kurabilmesi için, benliğini oluşturan öğeleri tanımış, farkında olması gereklidir. Benlik kavramı kişinin yetenekleri, gereksinimleri, ilgileri, değerleri, tutumları ve diğer kişilik özellikleri hakkındaki algı ve değerlendirmelerinin kişiye özgü görüntüsünü ihtiva eder. Mutlaka bir kimsenin benlik kavramını oluşturan bütün öğeler hakkında net ve kesin algılama ve değerlendirmeleri olmayabilir. Yani bazı özelliklerinin daha kesin ve ayrıntılı olarak farkında olabilirken, bazı özellikleri hakkındaki tutumları oluşmamış olabilir. Ancak kişinin, özellikle karar vereceği konuya ilişkin nitelikleri hakkında doğru ve açık bir bilgiye sahip olması gerekir (İnam,1995).

2.6.1 Yetenekler

Yetenek; öğrenme gücü, belli bir eğitimden yararlanma gücü olarak tanımlanabilir. Kalıtımla getirilen gizli gücün, eğitim ve çevre etkisi ile geliştirilmiş kısmını ifade eder. Böylece bir kimsenin belli bir yaşa kadar geliştirdiği becerilere bakarak onun daha sonra göreceği eğitimden ne ölçüde yararlanabileceği kestirilebilir(Yelken, 2008).

Yetenekler genel olarak ön ergenlik döneminden önce kendilerini gösterirler. Ergenlikle birlikte hızlı bir şekilde belirgin hale gelirler. Bazı yetenekler ergenlik döneminden önce ortaya çıkabilir. Yapılan bilimsel araştırmaların ve incelemelerin sonuçlarına göre en erken kendini gösteren yetenekler müzik, mekanik, resim yeteneğidir. Bu yeteneklerin genelde 11 yaş

civarında kesinlik kazandığı görülmüştür. 14 yaş civarında matematik yeteneğinin geliştiği, 16-17 yaş civarında diğer bilimsel yeteneklerin ortaya çıktığı yapılan araştırmalarla belirlenmiştir. (Telman, 2002).

Çalışma hayatında farklı yetenekleri, farklı düzeylerde gerektiren pek çok meslek vardır. Kişi bir mesleği ya da ona hazırlayan bir eğitim programını seçerken hangi yetenek türüne ne derecede sahip olduğunu düşünmeli ve en çok sahip olduğu yeteneğini kullanabileceği alanı araştırmalıdır(Yelken, 2008).

2.6.2 İlgiler

İlgi: Bir kimsenin bir kişiye, nesneye ya da faaliyete karşı gösterdiği hoşlanma, hoşlanmama veya kayıtsız kalma şeklindeki tepki ya da doyum sağlayıcı görünen bir dış uyarıcının harekete geçirdiği bir dürtü olarak tanımlanabilir (Yelken, 2008).

İlgi kavramı tanımlarının birçoğu işlevsel olup bireyin, bir eyleme ya da bir kimseye belirli bir süreklilikle bağlanması, ilişki kurması biçiminde ifade edilmektedir. Bazı psikologlar ilgiyi, bireyin bir gereksinimini doyuran öğrenilmiş, hoşlanma veya hoşlanmama duygusu biçiminde belirlenmiş davranışlar olarak tanımlamaktadırlar. Bunların yanı sıra, ilginin birçok etmenden etkilendiğini belirten araştırmalarda vardır. (Koç,2006)

Bir kimsenin ilgi duyduğu bir faaliyet alanı genellikle onun yetenekli olduğu bir alandır. İnsan ancak yetenekli olduğu alanda başarılı çalışmalar yapabilir. İlgi bir bakıma yetenekleri kullanmaktan ve onları geliştirmekten duyulan zevktir. Yeteneklerini kullanma imkânı bulamayan kimselerin mutsuz oldukları gözlenmektedir (Yelken, 2008).

İlgi, bir kişinin herhangi bir nesne ile arasında oluşan uygunluk ilişkisidir. İlgiler o an kişi için önem taşıyan şeylerdir. Herhangi bir nesnenin insanı yakından etkilemeye başladığı an, o nesneye karşı ilgi de uyanmaya başlar. İnsanın ilgileri zamanla gelişme ve değişme gösterebilir. Diğer bir deyişle ilgiler yaşam sürecinde öğrenilenlerle değişirler, ergenlik çağının sonlarına doğru kararlı ve dengeli bir şekil alırlar. Meslekle ilgili planlar da ergenlik çağında belirlenmeye başlar. (Telman,2002).

Küçük yaşlardaki gençlerde ilgi alanlarının belirlenmesi zordur. İlgiler yaşla birlikte yaşamı deneyimledikçe, eğitim düzeyi arttıkça değişebilir (Özcan, 1985).

2.6.3 Değerler

Bireyin, işten bir eylem ya da yaşama biçiminden beklediği doyum kaynağı değer olarak adlandırılır. Meslek seçimi ben kavramının meslek terimleri halinde ifadesidir. Bu

algılamaları mesleki tercihlerini belirleyen en önemli etkidir. Ancak, mesleki tercih oluşum süreci içinde, toplumsal yaşayıştan kaynaklanan değerler hiyerarşisi önemli bir rol oynar (Kuzgun,1989).

İlgiler meslek alanlarından birine yöneliminde rol oynayan kişilik özelliğidir. Değerler ise genellikle belirli bir meslek alanında iş ya da pozisyon tercihiinde etkili olmaktadır. Bilindiği gibi, belli bir meslek alanında çok değişik işve pozisyonlar bulunabilmekte ve bunlar bireylerin değişik ihtiyaçlarına farklı düzeyde cevap verebilmektedirler. Değerlerini yakından tanıyan bir kimse, bunlara uygun işve pozisyonları kolaylıkla bulabileceği mesleklere yönelebilir.(Yelken,2008)

Meslek seçimi üzerinde bazı toplumsal ve kültürel değer yargılarının etkisi vardır. Örneğin bayanların çalışma yaşamına katılımına ilişkin düşünceler ve bazı mesleklerle cinsiyet arasında kurulan ilişkiler, önemli değer kaynaklarıdır. Bu nedenle seçim sürecinde bazı steryotipik davranışlar görülebilir. Genel olarak meslek seçimini etkileyen değer kaynakları arasında; çocuk yetiştirme tarzları, eğitim olanakları, çevresel yaşantılar, maaş, prestij, bağımsız iş yapabilme, başkalarına yardıma dönük tutunlar, güvenlik, liderlik gibi unsurlarda önemli bir yere sahiptir (Yazıcı, 2006).

Kariyer değerleri bir bireyin kendi kendine algıladığı yetenek ve kabiliyetleri, temel değerleri, güdü ve ihtiyaçlarından oluşan bir benlik kavramıdır. Schein, kariyer değerleri kavramını, mesleki ben kavramını tanımlamakta kullanmıştır. (Erdoğan, 2003)

Değerler, kişinin hayatı ile ilgili tercih yapması gereken durumlarda ona yol gösteren ilke ya da inançlardır. Bir konu ile ilgili öncelikler belirlenirken, değerler doğrultusunda belirlenmesi arzu edilir (Çınar,2011) .

2.6.4 Çevresel Faktörler

Bireyin sosyal geçmişi, anne-baba ilişkisi, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve bireyin içinde yer aldığı sosyal çevre, kariyer seçimini etkileyen temel faktörlerdendir. Yapılan araştırmalara göre eğitim düzeyi düşük anne-babaların çocuklarının hemen hemen anne veya babanın beceri gerektirmeyen işini seçme olasılığının yüksek olduğu, yönetici veya profesyonellerin çocuklarının ise daha çok yönetsel ve profesyonel işlere eğilim gösterdikleri anlaşılmaktadır(Can,1995).

2.6.5 Cinsiyet

Toplumumuzda kız ve erkek çocukların farklı mesleklere yönelmesi ailelerinden kazandıkları bazı özelliklerle de ilişkilidir. Kız çocukların geleneksel erkek veya kadın

mesleklerine yönelmelerinde anne ve babaları ile özdeşim kurmaları, anne babanın da kız çocukları için model olabilmeleri önemli rol oynamaktadır. Erkek çocukların kendilerini çok değişik alanlarda sınamalarına, rahat ve özgür olmalarına olanak vermekte, mekanik oyuncaklarla oynamaları teşvik edilmektedir. Bu da onların soyut düşünme ve mekanik yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Kızlardan daima uyum ve itaat beklenmesi, onların kendilerini daha dar ve kısıtlı bir alanda gerçekleştirmek zorunda kalmalarına, muhtemelen bu yüzden küçük ayrıntılara daha fazla ilgi göstermelerine yol açmaktadır. Bu nitelikler kızların erkeklere göre okulda daha başarılı olmalarına yol açmaktadır (Kuzgun, 2000).

2.6.6 Aile

Anne-babaların çocuklarını belli mesleklere yönlendirmeleriyle ilgili temel yaklaşımda eskisine oranla büyük ölçüde azalma görülmekle birlikte, bunun farklı bir şekilde devam ettiği dikkat çekmektedir (Özsoy, 2005) .

Gelişmekte olan veya ekonomik olarak geri kalmış ülkelerin birçoğunda anne-babalar çocuklarını“ Çocuğum doktor olacak.” telkini ile büyütürler. Bunun nedenleri arasında, ülkenin ekonomik yetersizliklerine bağlı olarak yeterince gelişmemiş olan sağlık hizmetlerinden dolayı insanların çok ihtiyaç duydukları anlarda doktor bulamamalarının; basit sayılabilecek hastalıklardan dolayı çok sevdiği yakınlarını kaybetmelerinin ve bu konuda çaresizlik içinde kalmalarının büyük rolü vardır(Yelken,2008).

Ailelerin çok gelir getiren mesleklere çocuklarını yönlendirmesi kadar doğal bir şey olamaz. Burada uygun olmayan, sadece çok gelir getiriyor diye çocukların sevmedikleri ve hoşlanmadıkları meslek alanına ısrarla yönlendirilmeye çalışılmasıdır. Bu noktada, çocuğun o mesleği sevip sevmediği kadar, o mesleğin gerektirdiği ruhsal, biyolojik ve fiziksel donanımlara sahip olup olmadığının tespit edilebilmesi gerekmektedir(Yelken,2008).

2.7 Meslek Seçimini Açıklayan Kuramlar

Meslek eğitimi bireye iş hayatındaki belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştiren bir eğitim sürecidir (Bilir, 2005).

“Meslek seçiminde, özellik kuramcılarına göre, kişilik özellikleri, mesleki kalıp değerleri, ilgiler, tutumlar, meslekle ilgili bilgi ve çevre; yaşam-boyu (gelişim) kuramcılarına göre; benlik-kavramı, gelişim evreleri, dış koşullar ve sosyal değişkenler; ihtiyaç kuramlarına göre, aile yaşantıları ve ihtiyaçları; psikodinamik kuramcılara göre, yüceltme; mesleki karar

verme kuramcılarına göre; ego kimliği, sosyolojik ve ekonomik kuramcılara göre; bireyin dışındaki bazı sistemlerin işleyişi anahtar değişkenler olarak kabul edilmektedir ” (Bal, 1998).

2.7.1 Yapısal Kuramlar

Meslek rehberliği ortaya çıktığı ilk dönemlerde meslek alanlarına uygun elemanları yetiştirme gibi sorunları çözmek amacıyla kullanılıyordu. İlk mesleki rehberlik uygulamaları ABD’de on dokuzuncu yüzyılın sonlarında, eğitimciler tarafından, okullarda öğrencilere iş olanakları ve iş ortamında uyumda gerekli davranışlar hakkında bilgi verme hizmetleri ile başlamıştır. Daha sonra Parsons tarafından kurulan mesleki büroda yetişkinleri niteliklerine uygun işlere, okullarda ise öğrencileri eğitim programlarına yerleştirme hizmetlerine başlamıştır. 1950’lere kadar verilen mesleki rehberlik hizmetleri Parsons’ un “Bir Meslek Seçimi” adlı çalışmasında açıkladığı ilke ve yöntemlere dayanan ve daha sonraki yıllarda “Özellik-Faktör Kuramı” olarak adlandırılan bir yaklaşıma dayanıyordu (Sarı,2011).

Her birey kendine özgü özelliklere sahiptir. Bu özellikler onun mesleki tercihleri ve seçimleri üzerinde önemli rol oynamaktadır. Meslekler başarı için üyelerinin belirli özelliklere sahip olmalarını gerektirir. Bu açıdan, her meslek grubu sahip olduğu özellikler açısından diğer mesleklerden farklı bir yapıya sahiptir. Bunlarla beraber meslek seçimi oldukça yalın bir yapıya sahip olup birey ile mesleğini eşlemek mümkündür. Mesleğin gerektirdiği niteliklerle bireyin nitelikleri birbirine ne kadar yakın olursa meslekte başarı olasılığı o kadar artar. Son olarak farklı mesleklerde çalışan bireylerin belli başlı özelliklerini objektif ölçme araçları ile belirlemek, her meslek için gereken temel özellikleri standart ya da yüzdelerle ifade etmek mümkündür. Böylece meslek danışmanlarına düşen iş, aynı ölçme araçlarını meslek seçme durumunda olanlara uygulayarak, bireyin puanları ile değişik mesleklerde çalışanların ortalama puanlarını karşılaştırmak ve bireye en uygun meslek seçeneklerini belirlemektir (Kuzgun, 2006).

2.7.2 Holland’ın Tipoloji Kuramı

Holland(1973)’a göre kişilik özellikleriyle mesleki yönelişler, diğer bir deyişle, meslekler arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Bu kuram, kişilik dinamiği ile mesleklerin yürütüldüğü çevre veya mesleklerin gerektirdiği etkinlikler arasındaki ilişkiye dayanır. Meslek seçimi kişiliğin yansıması, bireyin çevre ile ilişkisinde benimsediği uyum yönteminin bir mesleki etkinlik alanında ifadesini bulmasıdır. Holland 6 kişilik tipi ve buna uygun 6 tür mesleki çevre tanımlamıştır. Bunlar; 1. Gerçekçi, 2. Araştırmacı, 3. Sosyal, 4. Girişimci, 5. Geleneksel, 6. Sanatçı. (Çakır, 2003).

Holland’a göre insanlar belli kalıtsal donanımla dünyaya gelirler. Çevre ile etkileşimleri sırasında ilgileri gelişir. Bu konuda anne ve babalar en önemli rolü oynarlar. Her

anne ve baba belirli bir tipi temsil eder ve çocuğuna o tipe özgü gelişim olanakları sağlar. Örneğin “gerçekçi” anne-babalar evde ve dışarıda gerçekçi etkinliklerle uğraşırlar, evlerinde alet, araç gereç bulundururlar, gerçekçi komşu ve arkadaşlar edinirler, sosyal etkinliklerden kaçarlar. Böyle bir ortamda yetişen çocuğun da gerçekçi eylemleri desteklenecek ve pekişecektir (Kuzgun, 2009).

Holland’ın teorisi genel psikolojik teorilere uygun olarak, bir kişinin kalıtım ve çevrenin ürünü olan mesleki seçimine işaret etmektedir. Onun teorisi var olan mesleki seçim teorilerine önemli katkılar sağlamıştır. Holland’ın teorisi genel olarak ihtiyaçlar teorisi, rol teorisi, sosyal öğrenme teorisi, psikanalitik teori ve sosyolojiden etkilenmiştir (Carkhuff, Alexik ve Anderson, 1967).

2.7.3 ROE’nun Gereksinim Kuramı

Ann Roe meslek hayatının başlarında bir klinik psikolog olarak çalışmaktayken zamanla sanatkarların kişilik özelliklerine yönelmiş ve buradan meslek seçiminin dinamiklerini araştırmaya yönelmiştir. Bu konuda yaptığı çalışmalar sonucunda fizikçiler, biyologlar ve sosyologlar arasında önemli farklılıkların olduğunu görmüştür. Buradan yola çıkarak Roe yaşamın ilk yıllarında geçirilen yaşantılar ile yetenekler, ilgiler ve tutumlar arasında önemli ilişkiler olduğunu gözlemlemiş ve bunların hayata genel yöneliş ve özel olarak meslek seçimi kararına nasıl etki ettiği üzerinde çalışmalar yapmıştır (Kuzgun, 2006).

Roe’ya göre kariyer seçimi çocukluk yıllarında ebeveynler tarafından karşılanmamış ve doyurulmamış ihtiyaçları doyurma arzusunu yansıtmaktadır. O bu ihtiyaçların açılım bulacağı ve doyurulacağı bilinç dışı bir motivasyonun bireyin kariyer seçimlerini etkileyeceğini düşünmektedir (Akboy ve İkiz, 2007).

Bir kimsenin çocuklukta geçirdiği yaşantılar onun gereksinim örüntüsünü, bu örüntü de onun genel yönelimlerini belirler. Genel psişik enerjinin yöneldiği alana göre bireyin yetenekleri özgülleşir, ilgi ve tutumları belirginleşir. Psişik enerjinin belli faaliyet alanlarına yönelmesi meslek faaliyetleri içinde geçerlidir. Bireyin belirli bir alandaki çalışma isteği onun bilinç dışı gereksinimlerine ve bu gereksinimlerin şiddetine bağlıdır (Kuzgun, 2000).

Roe’nun gereksinim kuramına göre, çocuğun ihtiyaçlarını karşılama yönünden ailesinin tutumu meslek seçiminde önemlidir. Bu konuda özetle şu hipotezleri geliştirmiştir: (Kuzgun, 2009)

- Yetenek, ilgi ve tutumlar üzerinde kalıtımın etkisi yeterince belirgin değildir. Kalıtımsal unsurlar kişiliğin tipini belirlemekten çok gelişimin derecesini belirleyebilir.

- Yetenekleri belirleyen ana etmen psişik enerjinin yöneldiği doğrultudur.
- Kişilik ile algılama arasında yakın bir ilişki vardır ve bir kişinin otomatik olarak yöneldiği şeyler onun tüm davranışını bize anlatacak ipuçlarıdır.
- Hayatın ilk yıllarındaki doyum ya da hayal kırıklıkları, kişinin bilinçli ya da bilinçsiz ihtiyacını, bu da gelecekte hangi alana yöneleceğini belirlemektedir.
- Psişik enerjinin yönelim örüntüsü, kişinin hayat boyu kendini vereceği alanları ve özel yeteneklerini belirler.
- Aslında bilinçdışı olan ihtiyaçların şiddeti, bir faaliyette ifadesini bulan güdülerin şiddetini de belirler. Bütün yapılan işler bu ihtiyaçlara dayanır.
- Düzenli olarak karşılanan ihtiyaçlar güdüleyici olma niteliğini yitirirler.
- Doyurulmayan üst düzey ihtiyaçlar zamanla kaybolurlar. Bir çocuğun doğal öğrenme merakı engellenecek olursa bu çocuğun merakı zamanla ölebilir.
- Eğer ihtiyacın doyumunu engellenmez ama geciktirilirse, bu ihtiyaçlar bilinçdışı güdüleyiciler haline gelir. (Kuzgun, 2009)

2.7.4 Super'in Yaşam Boyu Meslek Gelişimi Kuramı

Donald Super, profesyonel yaşamının büyük bir bölümünü psikoloji profesörü olduğu ve ayrıca Teachers College'de psikoloji bölüm başkanı olduğu Kolombiya Üniversitesi, New York'ta geçirmiştir. Donald Super, kendisini meslek seçimi ile bireyin gelişiminde bütün yaşamı boyunca süren benlik kavramına odaklanarak bunları bütünleştirmeye çalışır. O mesleki danışmanlık yapan psikologun rolünü, danışanın doyum sağlayıcı ve gerçekçi bir mesleki benlik kavramı geliştirmesi, bunu açıklığa kavuşturması ve tamamlaması için ona yardımcı olmak olarak görmektedir (Nelson, 1982).

Yaşam boyu gelişim kuramının çatısı Super tarafından ortaya koyulmuş ve geliştirme çalışmaları yine Super'in ortaya koyduğu bu yöntemle göre gerçekleştirilmiştir. Super meslek rehberliği çalışmalarına istihdam danışmanı olarak çalıştığı yıllarda başlamıştır. İlk çalışmalarını meslekler, mesleki hareketlilik ve psikometri alanlarında yoğunlaştırmıştır. O ilk çalışmalarından olan "Mesleki Gelişim Dinamiği" (The Dynamics of Vocational Development) adlı eserinde bireylerin psikolojik gereksinimleri ile içinde buldukları toplumsal ortamın koşulları arasındaki bağlantıyı incelemiştir (Kuzgun, 2006).

Super'in meslek kuramında önemli olan bazı kavramlar vardır. Bunlar içinde başlıca rol oynayan unsurlardan biri Rol Oynama ve Rol Almadır. Bu durum bireyin çocukluğundan

itibaren başlar. Çocuk oyun oynarken anne, baba, öğretmen gibi çocuğun kimliğinin temelini oluşturacak anahtar figürleri taklit eder. Yaşam içinde çeşitli yaşam rolleri birbirini izler. Yaşam içinde çok fazla rol üstlenmek yaşamı zenginleştirebildiği gibi bazen karmaşaya da yol açabilir. Bir kimsenin kariyer çizgisini anlamak için onun rol ağını bilmek gerekir. Ailesine aşırı bağımlı olan bir birey meslek seçerken kararsızlık sorunu yaşayabilir (Super, 1965).

Donald Super'e göre bireyin yaşam süresi bir takım basamaklara ayrılır. Her bir basamağa ait gelişim görevleri bulunmaktadır. Aşağıda bu basamaklar ve onlara ilişkin gelişim görevleri bulunmaktadır.

Super'e göre Büyüme basamağı mesleki gelişim basamaklarının ilkidir. Bu dönem 0- 14 yaşlarını içine alır. Bu dönem içinde bireylerden kendi gelecekleri ile ilgilenme, yaşamı üzerinde kontrol sahibi olabilme, kendine yönelik başarı inancı geliştirme ve başarıya ulaşmak için etkili bir çalışma stratejisi belirlemesi beklenmektedir.

İkinci mesleki gelişim basamağı Keşfetme (araştırma) basamağıdır. Bu dönem 14-24 yaşlarını içine alır. Bu dönem içinde bireylerden kendilerine yönelik oluşturdukları mesleki hedeflerini billurlaştırmaları ve uygulamaları beklenir. Bunu yaparken de kendi içinde yaşadığı öz kavramını mesleki seçeneklere aktarmış olur.

Üçüncü mesleki gelişim basamağı Yerleştirme basamağıdır. Bu dönem 24- 44 yaşlarını içine alır. Bu dönem içinde birey bir mesleki konuma yerleşme ve bunu sürdürme eğilimindedir. Burada olumlu iş tutumları sergileme ve üretkenliğe yönelik alışkanlıklar geliştirmeden söz edilebilir.

Dördüncü mesleki gelişim basamağı Koruma (sürdürme) basamağıdır. Bu dönem 44-64 yaşlarını içine alır. Bu dönemde birey yaptığı işte süreklilik gösterme davranışı içindedir.

Son gelişim basamağı Çöküş basamağıdır. Bu dönem 65 yaş ve sonrası içine alır. Bu dönemde bireyin fiziksel ve zihinsel süreçlerinde bir yavaşlama gözlenmektedir. Bireyden yavaşlama ve emeklilik alt görevlerini yerine getirmesi beklenir (Super, 1965).

Mesleki rehberliğin ilk yıllarında danışmanlardan beklenen bireylerin çeşitli niteliklerine göre doğru iş alanına yönlendirmelerini sağlamaktı. Ancak bir süre sonra bunun bireylere yeterince yardımcı olmadığı düşüncesi ortaya çıkmaya başladı. Meslek seçimi kararının çeşitli gelişim evrelerinde oluşup biçimlendiği görüşünden hareket eden meslek psikologlarına göre, bireyin davranışları ve kararları, onun psikodinamik yapısı, güdülleri, kendini algılayış biçimi, kendine ve çevresine karşı tutumu ve değerleri tarafından belirlenmektedir. Bu psikodinamik yapıyı anlamadıkça bireyin niteliklerini dışarıdan ölçmek onun kararlarında etkisiz kalmaya neden olmaktadır. Bu dönemde Carl Rogers tarafından ortaya atılan ve kişilik psikolojisinde büyük yankılar uyandıran Öz (Benlik) kuramı(self theory) önemli

bir etkiye sahiptir. Rogers'a göre öz (benlik) kişinin varlığına ve deneyimlerine ilişkin farkındalık içinde algılanmış bütün yönlerini kapsamaktadır (İnanç ve Yerlikaya, 2008).

Donald Super'e göre Öz insanın doğuştan getirdiği gizil gücü ifade eder. Bireyin kendi ile ilgili düşüncelerini bütünleştirmesi ve sitemli bir hale getirebilmesidir. Bireyin mesleğe ilişkin çalışma hazırlıkları mesleki rollerle olan ilişkilerini ya da öz kavramını tanımlamasına yol açmaktadır (Bernard, 1977).

2.8 Mesleki Olgunluk

Mesleki gelişim ve mesleki gelişim görevleri doğal olarak "mesleki olgunluk" kavramını ortaya çıkarmıştır. Super'a göre, mesleki olgunluk, gelişim derecesinin bir göstergesi olup bireyin çocukluktaki fantezi seçim yapma evresinden başlayarak, emekli olup çalışma yaşamından ayrılma kararına kadar süren mesleki gelişim sürecinde ulaşılan yerdir.(Kuzgun ve Bacanlı,1996).

Mesleki gelişim kuramcılarının ifade ettikleri gibi eğer meslek gelişimi sistemli, birbirine bağlı, belli aşamalardan oluşan bir süreç ise, bireyin nasıl bir olgunlaşma süreci izlediğini, belli bir anda meslek olgunluğunun hangi basamağında bulunduğunu saptamak olanaklı olacaktır(Yelken,2008).

Super'a (1963) göre 14-18 yaşları arasındaki lise öğrencileri ve üniversite adayları mesleki gelişimin "araştırma evresi"nin "deneme basamağı"ndadırlar. Deneme basamağında üstlenilmesi gereken mesleki gelişim görevi "bir mesleki tercihi billurlaştırma"dır. Süper ve Overstreet bu mesleki gelişim görevine ilişkin bir takım tutum ve davranışlar belirlemişlerdir. Dolayısıyla 14–18 yaşlar arasındaki bir lise öğrencisi bu mesleki tutum ve davranışları kazanabildiği ölçüde mesleki olgunluk kazanır.(Nelson, 1995).

Super'a göre(1963) bireyin meslek gelişimi yolunda ilerleme hızı onun meslek olgunluğunun bir göstergesidir. Bireyin meslek olgunluğunu ölçmenin iki yolu vardır: ilki, gelişim çizgisinde kişinin bulunduğu yer ile onun yaşında bir kimsenin nerede olması gerektiğinin karşılaştırılması, diğeri ise kişinin performansının, onunla aynı basamakta olan kimselerle karşılaştırılmasıdır. Böylece eğer bir kimse otuz yaşında hala bir meslek seçmemişse ya da yirmi yaşında iken hala ilgilerinden, yeteneklerinden haberli değil ise, bu kimsenin meslek gelişiminde geri kaldığı, meslek olgunluğuna erişemediği saptanabilir. Buna karşılık bir kimse on üç yaşında yetenek ve ilgilerine uygun mesleği seçmiş ise bu kimsenin meslek gelişimi bakımından yaşlılarından daha olgun olduğu söylenebilir(Yelken,2008).

Mesleki gelişim görevlerini yerine getirme mesleki olgunluk kavramını ortaya çıkarmıştır. Mesleki olgunluk, araştırma döneminden çöküş dönemine kadar uzanan mesleki

gelişim doğrusu üzerinde yer alır. Aynı zamanda gelişimin derecesini belirlemede kullanılır (Super, 1965).

Mesleki gelişim doğrusu üzerinde yer alan mesleki olgunluk sadece gelişim dönemlerinde oluşan davranışların tüm birimleriyle değil, ama belli bir yaşam döneminin gelişimsel görevleriyle başa çıkmada ortaya konan davranışların daha artırılmış ve daha küçük birimleri ile tanımlanabilir. Bireylerin mesleki olgunluk düzeyleri onların aynı zamanda mesleki kararlarını vermeyi de önemli ölçüde etkilemektedir. Mesleki olgunluğun düşük olması bireyin uygun bir mesleki karar verebilmesi için gerekli olan davranışları henüz kazanamadığını göstermektedir (Çakır, 2003).

Gencin meslek seçimiyle başa çıkma şekli, onun genel olgunluğunun göstergesidir. Birey, her bir mesleki gelişim evresinden başarı ile geçtikçe mesleki olgunluğu da gelişir. Okul öncesi eğitimden diğerine başarı ile geçebilmesi bir bakıma kendisinden beklenen mesleki olgunluğa ulaşabilmesi, her bir dönemde (ilk, orta ve lise yılları) kendisinden beklenen mesleki gelişim görevlerini üstlenmesiyle ve başarmasıyla mümkündür. (Yeşilyaprak, 2002).

2.9 Mesleki Kararsızlık

Karar verme davranışı yaşam boyunca tüm insanların sıklıkla karşılaştıkları, akıl, düşünce, bilinç ve irade ile yapılan bir eylemdir. Karar verme davranışının ortaya çıkabilmesi için şu üç koşulun bulunması gerektiği vurgulanmaktadır.

a) karar verme gereksinimini ortaya çıkaran bir seçme sorununun varlığı ve bu sorunun birey tarafından hissedilmesi;

b) güçlüğü giderecek birden fazla seçeneğin bulunması;

c) bireyin seçeneklerden birine yönelme özgürlüğüne sahip olmasıdır.

Bu koşullar sağlandığında bireyin bir karar vermesi beklenir (Kuzgun,2005).

Harren (1979) adlı bir araştırmacı geliştirmiş olduğu modelde karar verme stratejileri ile ilgili şu hipotezleri ortaya atmıştır: (Çakır, 2003)

• Etkili karar vericiler karar vermede etkisiz karar vericilere oranla daha gelişmişlerdir. Benlik algıları yüksek, tutarlı bir kişiliğe sahip ve karar verme sitilinde de mantıklı bireylerdir.

•Gelişimsel görevlerini yerine getirmede başarılı olan bireyler karşılaştıkları karar verme problemlerini de daha rahat çözeceklerdir.

• Karar verme sürecinde birey sürekli başarısız olursa ya da olumsuz kişiler arası değerlendirmeler alırsa karar verme sürecini durdurabilir.

- Birey karar verme süreci boyunca çevresinde olumlu değerlendirmeler ve bilgiler aldıkça veya yüksek düzeyde destek ve kabul gördükçe karar verme sürecinde ilerleme kolaylaşacaktır.

- Orta düzeyde bir kaygı, karar vericiyi olumlu yönde etkileyecektir(Çakır,2003).

2.10 Okulun Meslek Seçimi Üzerindeki Etkileri

Okul bir örgün eğitim kurumudur. Eğitim okulların temel fonksiyonudur. Bu sebeple, fert ve toplum için çok önemli ve geniş bir alan olan eğitim, bir plan ve hedefe göre insanın yetiştirilmesi ruh ve beden sağlığını koruyarak geliştirilmesi için yapılan bütün çalışmalar olarak anlaşılmaktadır (Yıldız, 1999).

Okulun temel amaçlarından biriside bireylerin toplumun ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak yetişmelerini sağlamaktır. Bu amaçla okulda öğrencilerin kişisel gelişimlerine yönelik bazı rehberlik faaliyetleri yürütülmektedir. Bu faaliyetlerinden bir tanesi de öğrencilere rehberlik dersi kapsamında verilen mesleki rehberlik hizmetleridir. Bu noktada okul bireylerin kendi kariyer planlarını oluşturmalarında önemli bir yere sahiptir. Günümüzde okullarda yürütülen rehberlik faaliyetlerinin yeterli derecede olmadığı, bu dersler için ayrılan vakti başka dersler için kullanıldığı çoğu okulumuzda yaşanan bir gerçektir.(Sarı,2011)

Eğitim, temel olarak bireyleri ilerdeki mesleklerine hazırlamaya yönelik bir araçtır. Ancak bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de orta eğitimin genelde kişileri mesleğe hazırlamadığı bilinmektedir. Bazı meslek okulları dışında ortaokul ve lise eğitiminin neredeyse tek amacı öğrencileri üniversite sınavına hazırlamaktır(Aytaç,2005).

Ülkemizde mesleklerin toplumsal saygınlık düzeylerinin çok farklı oluşu da gençlerin tercihlerini belirlemelerinde ve bunları sıralamalarında çok önemli rol oynamaktadır. Sırf yeteneği kanıtlamak için yüksek puanla öğrenci alan programları tercih etmek ve bunlardan ön sıralardaki birine girebilmek için sınavda doğru yanıtlanması gereken soruların hesabını yapmak yeterli değildir. Bu tür hedeflerine erişen birçok öğrencinin, bir süre sonra, buldukları durumdan hoşnut kalmadıkları, eğitimi yarım bırakarak ya da bitirdikten sonra yapılarına daha uygun alanlara geçtikleri gözlenmektedir. Sadece akademik konuları öğrenme gücünü kanıtlama ve meslek yoluyla saygınlık kazanma düşüncesi ile verilen kararlar hem kişinin mutsuz olmasına hem de aile ve ülke için ekonomik kayba yol açmaktadır. Bu nedenle gençlerin tercihlerini kesinleştirmeden önce kendilerini çok iyi dinlemeleri, kişiliklerinin başka yönlerini de dikkatle ve ayrıntılı olarak değerlendirmeye çalışmaları uygun olur(Kuzgun,1982).

Bilgiye, tecrübeye ve anlayışa vurgu yapmak lise öğrencilerine verilecek mesleki rehberliğin önemli unsurlarını oluşturmaktadır. Bu noktada öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin

gerçek anlamda ortaya çıkarılması büyük önem taşımaktadır. Bu özelliklerin ortaya çıkarılması öğrencinin kariyer planı yapmada kendi yeteneklerini ve mesleki eğilimlerini bir araya getirmesi açısından çok önemli görülmektedir. Bugün birçok sistematik kariyer gelişim teorisi genç bireylere kariyer gelişimi konusunda ihtiyaç duydukları yardımı vermeye çalışmaktadır. Kariyer yaşamının doğası gereği bireyin tecrübeleri, yetenekleri, ilgileri ve insanlar arası iletişim becerileri kişinin iyi bir kariyer sahibi olmasında önemli unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Bu noktada gençlerin ihtiyaçları en iyi şekilde karşılanmalıdır. 21. yüzyılın dünyası insanlar üzerinde çeşitli düzeylerde stres oluşturan ve etkili bir biçimde yönetilmeye ihtiyaç duyan bir yapıdadır(Braggain 2009).

Bu noktada birçok gelişim psikoloğunun ergenlerin mesleki gelişimlerinde yetenek ve ilgilerinin, kariyer planlarıyla ilgili bilgiye ulaşma yeterliliklerinin ve kendi potansiyellerine uygun gerçekçi bir seçim yapabilme becerilerinin önemli olduğunu vurgulamaktadırlar (Feldman, 2002).

Bir gencin meslek hayatı geniş ölçüde aldığı eğitim seviyesine ve cinsine bağlı olacaktır. Bu bakımdan öğrencinin vereceği kararlar çok önemlidir. Gerçekten hayati olan insan gücü ihtiyacının karşılanıp karşılanmayacağını ve insan gücü kaynaklarının ekonomik potansiyele eşit olup olmayacağını öğrencilerin vereceği kararlar tayin edecektir. Aynı zamanda öğrencinin kendi eğitimi hakkında vereceği karar kendisinin gelecekteki mesleki rolünü tanımlayacaktır. Bu noktada okulun rolü çok önemlidir.(Sarı,2011)

Ülkemizde tek amacı üniversiteyi kazanmak olan genç, üniversite sınavını kazanmadığında umutsuzluk, kendinde güvensizlik, sıkıntı ve huzursuzluk duyar. Buna aile ve çevrenin beklentilerini yerine getirememiş olmanın yarattığı suçluluk duygusu da eşlik eder. Bu nedenlerle genç ilgi duyduğu, yeteneği ölçüsünde yönelebileceği meslekler yerine gerçekçi olmayan seçimler yapabilmektedir. Üniversite sınavını kazanabilmek için bireyin ilgi duymadığı alanları seçmesi ileride meslek yaşamında sevilerek yapılan işi engellemektedir(Yelken,2008).

2.11 Mesleğe Karar Verme

Meslekleri keşfetme dönemi yaklaşık olarak ilköğretimin 7. ve 8. yılları ile lisenin 1. yılını kapsar (12-15 yaş). Çocuk bu dönemde kişilerin ve mesleklerin ortak olan yönleri ve farklı nitelikleri üzerinde daha çok bilgi sahibi olmaya, yeni yönleri keşfetmeye ve anlamaya başlar. Meslekleri keşfetme, inceleme, araştırma dönemi bir bakıma çoğu kişi için ömür boyu sürer(Isaacson,1997).

Ortaöğretimin temel amaçları içerisinde, öğrencilerin ilgi alanlarının ve kişilik özelliklerinin ortaya çıkarılması ve öğrencilerin meslekleri tanıyarak seçeceği mesleğe uygun okul ve kurumlara yöneltilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe veya bir üst öğretim kurumuna yöneltilmesi, okul rehberlik servisinin en önemli hizmet alanlarından birisidir. İlköğretim döneminde yapılacak mesleki rehberlik faaliyetlerinin temel amacı, öğrencilerin tam olarak hangi mesleği seçeceğini belirlemek değil, hangi alanlara yatkın olduğunun farkına varmasını ve kendisini tanıyıp gerçekçi tercihler yapmasını sağlamaktır. Bu dönemde bireyin, kendi yeterliklerinin farkına varıp bunları geliştirmeye yönelik en uygun işe veya orta öğretim kurumuna gitmeye karar vermesi gerekmektedir. Bireyin kendi yeterliliklerinin farkına varması ve bunlara bağlı olarak seçim yapması çok karmaşık bir süreçtir. Bu davranışın oluşup gelişmesinde, yetenekler, ilgiler, değerler, ihtiyaçlar gibi psikolojik, sosyo-ekonomik düzey ve cinsel rol algısı gibi sosyal faktörler etkili olmaktadır (Kuzgun, 2003).

Karar verme aşaması gencin lise yıllarını kapsar (15-18 yaşarası). Bu dönemde birey artık kendisi ve meslekler hakkında oluşturduğu algı ve değerlere dayanarak, bilgileri değerlendirerek eleştirmeye, birbirine uydurmaya ve geleceğine ilişkin idealler oluşturmaya başlar. Bu ideal ve düşünceler başlangıçta geçici olabilir ancak giderek daha açık ve temel bir plan yapmaya başlar ve genç mesleki kararını oluşturur(Isaacson,1997).

YÖNTEM

Bu araştırmada; bu anket ile İmam Hatip Lisesi son sınıf öğrencilerinin mesleki hedeflerini ve bunları seçerken hangi özellikleri dikkate aldıklarını belirlemek istemektedir. Elde edilen sonuçlardan mevcut durum ortaya konulmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır. İlgili literatür taraması yapılmıştır. Benzer araştırmalar incelenmiştir.

3.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, İstanbul ili Üsküdar ilçesi sınırları içinde yer alan İmam Hatip liselerinde okuyan öğrenciler olmaktadır.

İmam Hatip lisesinde son sınıfta okumakta olan 204 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3.2 Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri kaynağını anketlerle toplanan veriler oluşturmaktadır. Anket geliştirilmeden önce gerekli literatür taraması yapılarak, elde edilmek istenen bilgiler oluşturulmuş, uzman kişilerin görüşleri doğrultusunda anket hazırlanmıştır.

Verilerin toplanması aşamasında öğrencilere uygulanmak üzere bir anket formu geliştirilmiştir. Bu anket formu toplam üç bölümden oluş olup; ilk bölümde 6 sorudan oluşan öğrencilerin demografik bilgileri ile ilgili sorular ve istedikleri meslekler yer almaktadır. İkinci bölümde mesleklerin özellikleri ve çalışama koşulları ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Üçüncü bölümde meslek ölçeği ile ilgili sorular yer almaktadır. Bu bölümde toplam 76 soru yer almaktadır.

3.3 Verilerin Analizi

Deneklere uygulanan anketlerden elde edilen bilgiler kodlanarak bilgisayara yüklenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde bilimsel istatistiklerden frekans (N), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{X}), Standart sapma (Ss), ortalamalar arası

farkın anlamlılığını test etmek üzere “T” testi ve çoklu değişkenlerde tek yönlü varyans analizi (anova), varyans analizinde f anlamlı bulunduğu durumlarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için “Tukey” kullanılmıştır. Yapılan tüm istatistiksel çalışmalarda anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Öğrencilerin Demografik ve Mesleki Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Tablo 4.1 Öğrencilerin Cinsiyetlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Erkek	47	23,0
Kız	157	77,0
Toplam	204	100,0

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan toplam 204 öğrencinin yüzde %23,0'ı Erkek, %77,0'ı ise Kız öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 4.2 Öğrencilerin Anne ve Baba Mesleğine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişken		<i>f</i>	%
Anne Mesleği	Ev Hanımı	174	89,7
	Memur	8	4,1
	İşçi	2	1,0
	Serbest Meslek	4	2,1
	Diplomalı meslek grubu	4	2,1
	Emekli	1	,5
Baba Mesleği	İş Arıyor	2	1,1
	Memur	23	12,7
	İşçi	25	13,8
	Serbest Meslek	97	53,6
	Diplomalı meslek grubu	14	7,7
	Emekli	20	11,0

Tablo 4.2'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin anne mesleklerine göre dağılımı %89,7'si ev hanımı, %4,1'i memur, %1,0'ı işçi, %2,1'i serbest meslek, %2,1'i diploma gerektiren profesyonel meslek mensubu, %0,5'i ise emekli şeklindedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba mesleklerine göre dağılımı ise %1,1'i iş arıyor işsiz, %12,7'si memur, %13,8'i işçi, %53,6'sı serbest meslek, %7,7'si diploma gerektiren profesyonel meslek mensubu, %11,0'ı ise emekli şeklindedir.

Tablo 4.3 Öğrencilerin Öğrencilikleri İle İlgili Düşüncelerini İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Öğrenci Olarak	<i>f</i>	%
Mükemmel! Çok başarılıyım	12	6,0
Ortalamanın üstündeyim. Başarılı sayılıyorum	62	30,8
Ortalama bir öğrenciyim	116	57,7
Ortalamanın altındayım	7	3,5
Kötü, başarısızım	4	2,0

Tablo 4.3’de araştırmaya katılan öğrencilerin kendilerini bir öğrenci olarak nasıl değerlendirdiklerine dair soruya verdikleri cevaplara göre kendiniz Mükemmel! Çok başarılı olarak görenler %6,0; ortalamanın üstünde; başarılı olarak görenler %30,8; ortalama bir öğrenci olarak görenler %57,7; ortalamanın altında olarak görenler %3,5; başarısız olarak görenler %2,0 olarak görülmektedir.

Tablo 4.4 Öğrencilerin Olmak İstedikleri Mesleklerle İlgili Düşüncelerini İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

İstenen Meslek	<i>f</i>	%
Mühendislik Mimarlık	26	14,3
Doğa Bilimleri	2	1,1
Sosyal Bilimleri	62	34,1
Tıp ve Sağlık Bilimleri	12	6,6
Sanat Kültür	11	6,0
Spor	6	3,3
Siyaset	2	1,1
İletişim Medya	3	1,6
Öğretmen	48	26,4
İşletme	4	2,2
Polis	6	3,3
Şoför	4	2,2

Tablo 4.4’de araştırmaya katılan öğrencilerin ileride olmak istedikleri meslek gruplarının dağılımı şu şekildedir: %14,3’ü mühendislik mimarlık; %1,1’i doğa bilimleri; %34,1’i sosyal bilimler; %6,6’sı Tıp ve Sağlık Bilimleri; %6,0’ı güzel sanatlar ve edebiyat; %3,3’ü spor ve antrenörlük, %1,1’i siyaset ve politika; %1,6’ı iletişim ve medya; %26,4 öğretmenlik; %2,2 işletme; %3,3’i polis; %2,2’si şoför olarak görülmektedir.

Tablo 4.5 Öğrencilerin Üniversitede Okumak İstedikleri Bölüm İle İlgili Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

İstenen Üniversitede Bölüm	<i>f</i>	%
Mühendislik Mimarlık	26	14,3
Doğa Bilimleri	2	1,1
Sosyal Bilimleri	87	47,8
Tıp Bilimleri	12	6,6
Güzel Sanatlar ve Edebiyat	11	6,0
Spor ve Antrenörlük	4	2,2
Siyasi Bilimler	2	1,1
İletişim Medya	5	2,7
Eğitim Fakültesi	26	14,3
İşletme	5	2,7
Güvenlik Bilimleri	2	1,1

Tablo 4.5’de araştırmaya katılan öğrencilerin okumak istedikleri üniversitedeki bölümler %14,3 ile mühendislik mimarlık; %1,1 ile doğa bilimleri; %47,8 ile sosyal bilimler; %6,6 ile Tıp ve Sağlık Bilimleri; %6,0 ile güzel sanatlar ve edebiyat; %2,2 ile spor ve antrenörlük, %1,1 ile siyasi bilimler; %2,7 ile iletişim ve medya; %14,3 ile eğitim fakültesi; %2,7 ile işletme; %1,1 ile güvenlik bilimleri olarak görülmüştür.

Tablo 4.6 Öğrencilerin Meslek Tercihlerinde Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle İlgili Düşüncelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Çalışma Koşulları ve Özellikleri	Evet		Hayır	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim.	128	62,7	76	37,3
Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim	60	29,7	144	70,6
Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim	122	59,8	82	40,2
Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim.	153	75,0	51	25,0
Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim.	142	69,6	62	30,4

Tablo 4.6’da araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki seçimde çalışma koşulları özellikleri ile ilgili önermelere verdikleri cevaplara göre %62,7’si “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” önermesine evet derken; %37,3’ü bu önermeye olumsuz cevap vermişlerdir. “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” önermesine %29,7’si evet derken; %70,6’sı hayır demiştir. “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” önermesine %59,8’i evet derken, %40,2’si hayır demiştir. “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” önermesine %75,0’i evet derken, %25,0’i hayır demiştir. “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” önermesine %69,6’sı evet derken, %30,4’ü hayır olarak görülmüştür.

4.2. Mesleki İlgî Ölçeğine İlişkin İstatistikî Bilgiler

Tablo 4.7 Mesleki İlgî Ölçeğin İlişkin İstatistikî Bilgiler

Meslek Grupları	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	ss
Mühendislik	177	13,00	65,00	27,77	12,517
Doğa Bilimleri	183	16,00	74,00	31,74	13,897
Edebiyat	185	12,00	54,00	30,91	9,794
İletişim	188	10,00	50,00	25,53	9,124
Tıp*	185	7,00	35,00	17,42	6,897
Hukuk	190	8,00	40,00	20,97	8,953
Güzel Sanatlar	189	8,00	36,00	20,19	6,545
İlahiyat	194	8,00	40,00	26,61	8,647
İşletme*	191	6,00	30,00	13,45	6,582
Akademisyen**	176	19,00	88,00	45,87	13,663
Sosyal Bilimler	177	23,00	87,00	52,53	15,253
Öğretmen	189	9,00	43,00	26,17	7,944
Tarım ve Ziraat*	192	6,00	28,00	12,30	5,269
Dilbilim - Filoloji*	190	6,00	28,00	16,46	6,024
Toplam	121	96,00	300,00	182,70	49,274

Mesleki İlgî Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin istatistikî değerlere baktığımızda aritmetik ortalama, standart sapma ve ranj değerlerinin alt boyuttaki madde sayısı ile doğru orantılı olarak arttığı söylenebilir. Bu değerlere göre en yüksek ortalamanın ve farklılaşmanın **akademisyenliğe** ilgi duyanlarda, en düşük ortalama ve farklılaşmanın da **tarım ve ziraat** alanında olduğu görülmektedir.

4.3. Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgî Arasındaki İlişki

Tablo 4.8 “Nöbet vardiyaya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgî Ölçeği Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları

Boyutlar	Nöbet vardiyaya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim	n	\bar{X}	ss	t-test		
					t	sd	p
Mühendislik	Evet	118	27,78	12,97	,013	175	,990
	Hayır	59	27,76	11,65			
Doğa Bilimleri	Evet	113	31,04	14,34	,864	181	,389
	Hayır	70	32,87	13,16			
Edebiyat	Evet	117	30,77	8,813	,256	183	,798
	Hayır	68	31,16	11,35			

İletişim	Evet	118	25,09	9,31	-,866	186	,388
	Hayır	70	26,28	8,80			
Tıp	Evet	117	17,09	6,49	,847	183	,398
	Hayır	68	17,98	7,55			
Hukuk	Evet	121	20,63	8,39	,687	188	,493
	Hayır	69	21,56	9,90			
Sanat	Evet	121	20,28	6,36	,253	187	,801
	Hayır	68	20,02	6,89			
İlahiyat	Evet	125	26,98	8,56	,791	192	,430
	Hayır	69	25,95	8,82			
İşletme	Evet	121	12,54	6,14	2,548	189	,012*
	Hayır	70	15,02	7,05			
Akademisyen	Evet	109	45,44	12,82	,526	174	,600
	Hayır	67	46,56	15,01			
Sosyal Bilimler	Evet	114	52,25	14,61	,330	175	,741
	Hayır	63	53,04	16,45			
Öğretmenler	Evet	122	26,68	7,65	1,182	187	,239
	Hayır	67	25,25	8,42			
Tarım	Evet	118	11,83	4,98	1,543	190	,124
	Hayır	74	13,04	5,64			
Dilbilim	Evet	120	16,45	5,94	,055	188	,956
	Hayır	70	16,50	6,19			
Toplam	Evet	83	181,36	47,45	,429	119	,669
	Hayır	38	185,55	53,52			

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.8'de görüldüğü gibi Mesleki İlgi Ölçeğine göre **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** önermesine verilen cevaplarla mesleki ilgili ölçeğinde göre oluşan meslek grupları arasına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, işletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. İşletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler, **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** mesleki çalışma koşunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 12,54 \pm 6,14$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 15,02 \pm 7,05$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p=0,012 < 0,05$).

Tablo 4.9 “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgi Ölçeği Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları

Boyutlar	Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim	n	\bar{X}	Ss	t-test		
					t	sd	p
Mühendislik	Evet	55	27,70	12,42	-,050	175	,960
	Hayır	122	27,81	12,61			
Doğa Bilimleri	Evet	55	30,32	12,73	-,903	181	,368
	Hayır	128	32,35	14,37			
Edebiyat	Evet	55	29,61	9,70	1,176	183	,241
	Hayır	130	31,46	9,82			
İletişim	Evet	57	24,05	9,16	1,476	186	,142
	Hayır	131	26,18	9,06			
Tıp	Evet	54	17,79	7,02	,473	183	,637
	Hayır	131	17,26	6,86			
Hukuk	Evet	54	21,03	8,80	,061	188	,951
	Hayır	136	20,94	9,04			
Sanat	Evet	56	19,80	6,49	,526	187	,599
	Hayır	133	20,35	6,58			
İlahiyat	Evet	59	28,05	8,20	1,530	192	,128
	Hayır	135	25,99	8,79			
İşletme	Evet	53	13,54	6,20	,119	189	,905
	Hayır	138	13,42	6,74			
Akademisyen	Evet	53	45,52	12,32	,220	174	,826
	Hayır	123	46,02	14,23			
Sosyal Bilimler	Evet	54	51,05	15,52	,855	175	,394
	Hayır	123	53,18	15,15			
Öğretmenler	Evet	56	27,07	7,49	1,007	187	,315
	Hayır	133	25,79	8,12			
Tarım	Evet	56	11,41	4,50	1,509	190	,133
	Hayır	136	12,66	5,52			
Dilbilim	Evet	55	16,00	5,83	,683	188	,495
	Hayır	135	16,65	6,10			
Toplam	Evet	39	180,77	47,08	,304	119	,761
	Hayır	82	183,64	50,55			

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.9 görüldüğü üzere, Mesleki İlgî Ölçeğinin **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim** önermesine verilen cevapların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4.10 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgî Ölçeği Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları

Boyutlar	Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim	n	\bar{X}	Ss	t-test		
					t	sd	p
Mühendislik	Evet	109	29,06	12,42	1,738	175	0,084
	Hayır	68	25,72	12,48			
Doğa Bilimleri	Evet	109	32,45	12,62	0,845	181	0,399
	Hayır	74	30,68	15,62			
Edebiyat	Evet	113	31,15	9,54	0,417	183	0,677
	Hayır	72	30,54	10,22			
İletişim	Evet	112	26,03	8,74	0,909	186	0,365
	Hayır	76	24,80	9,68			
Tıp	Evet	113	17,48	6,66	0,160	183	0,873
	Hayır	72	17,32	7,29			
Hukuk	Evet	113	20,36	8,57	1,140	188	0,256
	Hayır	77	21,87	9,47			
Sanat	Evet	114	21,01	6,73	2,139	187	0,034
	Hayır	75	18,95	6,09			
İlahiyat	Evet	119	26,45	8,54	0,334	192	0,739
	Hayır	75	26,88	8,85			
İşletme	Evet	115	13,21	6,45	0,636	189	0,525
	Hayır	76	13,83	6,79			
Akademisyen	Evet	106	46,35	13,29	0,577	174	0,565
	Hayır	70	45,14	14,27			
Sosyal Bilimler	Evet	106	52,18	14,89	0,370	175	0,712
	Hayır	71	53,05	15,86			
Öğretmenler	Evet	117	26,07	7,85	0,215	187	0,830
	Hayır	72	26,33	8,15			
Tarım	Evet	115	12,79	5,16	1,578	190	0,116
	Hayır	77	11,57	5,37			
Dilbilim	Evet	116	16,51	5,93	0,115	188	0,909
	Hayır	74	16,41	6,19			
Toplam	Evet	75	185,05	49,36	0,669	119	0,505
	Hayır	46	178,86	49,43			

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.10 görüldüğü üzere, Mesleki İlgî Ölçeğinin **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** önermesine verilen cevapların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4.11 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgî Ölçeği Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları

Boyutlar	Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim	n	\bar{X}	Ss	t-test		
					t	sd	p
Mühendislik	Evet	135	28,86	12,99	2,091	175	,038*
	Hayır	42	24,28	10,22			
Doğa Bilimleri	Evet	135	33,02	14,33	2,108	181	,036*
	Hayır	48	28,14	12,00			
Edebiyat	Evet	137	30,86	9,54	,135	183	,893
	Hayır	48	31,08	10,58			
İletişim	Evet	140	25,69	8,98	,398	186	,691
	Hayır	48	25,08	9,58			
Tıp	Evet	138	17,23	7,15	,616	183	,539
	Hayır	47	17,95	6,11			
Hukuk	Evet	141	20,95	8,98	,061	188	,952
	Hayır	49	21,04	8,94			
Sanat	Evet	140	20,03	6,22	,548	187	,584
	Hayır	49	20,63	7,45			
İlahiyat	Evet	144	25,96	8,87	1,796	192	,074
	Hayır	50	28,50	7,72			
İşletme	Evet	142	13,33	6,45	,419	189	,676
	Hayır	49	13,79	6,98			
Akademisyen	Evet	131	46,17	14,06	,497	174	,620
	Hayır	45	45,00	12,57			
Sosyal Bilimler	Evet	129	51,98	15,44	,789	175	,431
	Hayır	48	54,02	14,80			
Öğretmenler	Evet	141	25,87	8,12	,896	187	,371
	Hayır	48	27,06	7,40			
Tarım	Evet	142	12,65	5,31	1,569	190	,118
	Hayır	50	11,30	5,06			
Dilbilim	Evet	141	16,61	6,07	,576	188	,565
	Hayır	49	16,04	5,94			
Toplam	Evet	89	182,62	51,12	,027	119	,978
	Hayır	32	182,90	44,50			

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.11 görüldüğü üzere, Mesleki İlgî Ölçeğine göre **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** önermesine verilen cevaplarla mesleki ilgili ölçeğinde göre oluşan meslek grupları arasına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, işletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Mühendislik alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 28,8 \pm 12,99$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 24,28 \pm 10,22$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p=0,038 < 0,05$).

Doğa Bilimleri alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 33,02 \pm 14,33$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 28,14 \pm 12,00$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p=0,036 < 0,05$).

Tablo 4.12 “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” Önermesi ile Mesleki İlgî Ölçeği Arasındaki İlişkiye Anlamak Üzere Yapılan t – testi Sonuçları

Boyutlar	Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim.	n	\bar{X}	ss	t-test		
					t	sd	p
Mühendislik	Evet	120	28,80	13,16	1,580	175	0,116
	Hayır	57	25,63	10,81			
Doğa Bilimleri	Evet	129	33,17	15,11	2,169	181	0,031*
	Hayır	54	28,33	9,73			
Edebiyat	Evet	126	31,42	9,22	1,018	183	0,310
	Hayır	59	29,85	10,93			
İletişim	Evet	131	26,44	9,14	2,063	186	0,040*
	Hayır	57	23,47	8,83			
Tıp	Evet	131	18,09	7,03	2,076	183	0,039*
	Hayır	54	15,79	6,34			
Hukuk	Evet	130	21,97	8,95	2,299	188	0,023*
	Hayır	60	18,80	8,63			
Sanat	Evet	131	20,48	6,55	0,941	187	0,348
	Hayır	58	19,51	6,54			
İlahiyat	Evet	136	26,80	8,71	0,468	192	0,640

	Hayır	58	26,17	8,56			
İşletme	Evet	130	14,38	6,68	2,903	189	0,004*
	Hayır	61	11,47	5,95			
Akademisyen	Evet	123	47,11	13,90	1,845	174	0,067
	Hayır	53	43,00	12,78			
Sosyal Bilimler	Evet	122	54,48	14,75	2,569	175	0,011*
	Hayır	55	48,21	15,58			
Öğretmenler	Evet	130	26,68	8,15	1,313	187	0,191
	Hayır	59	25,05	7,41			
Tarım	Evet	135	12,57	5,46	1,086	190	0,279
	Hayır	57	11,66	4,76			
Dilbilim	Evet	130	16,50	6,08	0,106	188	0,916
	Hayır	60	16,40	5,95			
Toplam	Evet	82	189,69	52,26	2,300	119	0,023*
	Hayır	39	168,03	38,96			

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.12 görüldüğü üzere, Mesleki İlgi Ölçeğine göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** önermesine verilen cevaplarla mesleki ilgili ölçekte göre oluşan meslek grupları arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, işletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Doğa Bilimleri alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin "**Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim**" mesleki çalışma koşulunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 33,17 \pm 15,11$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 28,33 \pm 9,73$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,031 < 0,05$).

İletişim alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşulunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 26,44 \pm 9,14$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 23,47 \pm 8,83$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,040 < 0,05$).

Tıp alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşulunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 18,09 \pm 7,03$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 15,79 \pm 8,34$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,033 < 0,05$).

Hukuk alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşulunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 21,97 \pm 8,95$

ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 18,80 \pm 8,63$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,023 < 0,05$).

İşletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 14,38 \pm 6,68$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 11,47 \pm 5,95$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,004 < 0,05$).

Sosyal Bilimler alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 54,48 \pm 14,75$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 48,21 \pm 15,58$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,011 < 0,05$).

Mesleki İlgi Ölçeği toplam aritmetik ortalaması ile **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** mesleki çalışma koşunda çalışmak isteyen öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X} = 189,69 \pm 52,26$ ile istemeyen öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} = 168,03 \pm 38,96$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p = 0,023 < 0,05$).

Tablo 4.13 Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Boyutlar		n	\bar{X}	ss	t-test		
					t	sd	p
Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim	Erkek	47	1,38	,491	,168	202	,867
	Kız	157	1,36	,484			
Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim	Erkek	47	1,70	,462	,064	202	,949
	Kız	157	1,70	,456			
Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim	Erkek	47	1,25	,440	2,358	202	,019*
	Kız	157	1,44	,498			
Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim	Erkek	47	1,12	,337	2,224	202	,027*
	Kız	157	1,28	,453			
Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim.	Erkek	47	1,40	,496	1,709	202	,089
	Kız	157	1,27	,447			

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.13 görüldüğü üzere, çalışma koşulları ve özellikleri ile Mesleki İlgî arasındaki cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** önermesinde erkekler ile kızlar arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre erkeklerin aritmetik ortalaması $\bar{X}=1,25\pm0,440$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalaması $\bar{X}=1,44\pm0,498$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p=0,019<0,05$). Buna göre erkek öğrenciler açık havada doğada olabilecek işlerde çalışmayı kızlara göre daha az düşündükleri anlaşılmaktadır.

Ayrıca **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** önermesine cevap veren erkek ve kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasında da fark bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bu önermeye verdiği puanların aritmetik ortalaması ile $\bar{X}=1,12\pm0,337$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X}=1,28\pm0,453$ arasında anlamlı bir farklılık oluşmuştur ($p=0,027<0,05$). Buna göre bağımsız çalışabileceği meslekleri kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 4.14 “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgî Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
Mühendislik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	36,11±14,47	25,43±11,55	,000**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	32,13±13,83	26,27±10,58	,093
		<i>P</i>	,394	,685	
Doğa Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	35,36±14,75	29,82±14,07	,088
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	36,18±12,87	31,88±13,20	,254
		<i>P</i>	,855	,385	
Edebiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	29,76±8,97	31,06±8,79	,511
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	28,12±11,72	32,09±11,18	,224
		<i>P</i>	,611	,543	
İletişim Medya	Evet	$\bar{X} \pm ss$	25,71±9,19	24,90±9,39	,688
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	23,66±7,63	27,13±9,05	,157
		<i>P</i>	,441	,167	
Tıp ve Sağlık Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,88±6,49	17,15±6,53	,853
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	17,00±6,87	18,34±7,82	,523
		<i>P</i>	,956	,340	
Hukuk	Evet	$\bar{X} \pm ss$	21,81±7,77	20,29±8,56	,410
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	20,44±6,68	21,91±10,71	,607
		<i>P</i>	,558	,321	
Güzel Sanatlar	Evet	$\bar{X} \pm ss$	21,75±7,36	19,84±6,01	,165
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	19,81±6,62	20,09±7,03	,887
		<i>P</i>	,389	,817	

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.14’de görüldüğü gibi **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 36,11 \pm 14,47$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 25,43 \pm 11,55$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,000 < 0,05$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.15 “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İliği Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
İlahiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	26,52±8,39	27,11±8,64	,751
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	25,50±6,52	26,11±9,55	,801
		<i>p</i>	,666	,522	
İşletme Ekonomi	Evet	$\bar{X} \pm ss$	14,96±6,02	11,85±6,03	,020*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	16,17±6,68	14,66±7,18	,444
		<i>p</i>	,536	,013*	
Akademisyen	Evet	$\bar{X} \pm ss$	47,48±13,03	44,84±12,76	,369
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	47,47±13,87	46,26±15,50	,776
		<i>p</i>	,998	,568	
Sosyal Bilimler	Evet	$\bar{X} \pm ss$	52,50±13,86	52,18±14,90	,923
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	48,75±16,98	54,51±16,19	,229
		<i>p</i>	,439	,403	
Öğretmenlik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	25,66±8,14	26,96±7,53	,438
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	24,25±8,17	25,56±8,55	,589
		<i>p</i>	,585	,309	
Tarım ve Hayvancılık	Evet	$\bar{X} \pm ss$	14,76±5,75	11,01±4,44	,001**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	14,33±4,36	12,62±5,97	,267
		<i>p</i>	,787	,063	
Dilbilim	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,74±5,80	16,36±6,01	,774
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	15,29±5,75	16,88±6,33	,360

		<i>p</i>	,424	,622	
--	--	----------	------	------	--

Tablo 4.15’de görüldüğü gibi **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** diyen ve işletme ve ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** diyen ve işletme ve ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 14,96 \pm 6,02$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 11,85 \pm 6,03$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,020 < 0,05$). Buna göre işletme ve ekonomi alanlarında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim diyen ve işletme ve ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen kız öğrencileri ile istemeyen kız öğrencileri arasında da istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** diyen ve işletme ve ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 11,85 \pm 6,03$ ile istemeyen kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 14,66 \pm 7,18$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,013 < 0,05$). Buna göre işletme ve ekonomi alanlarında çalışmak istemeyen kız öğrenciler göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektiren işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim diyen ve tarım ve ziraat alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim** diyen ve tarım ve ziraat alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 14,76 \pm 5,75$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 11,01 \pm 4,44$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,001 < 0,05$). Buna göre tarım ve ziraat alanlarında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektiren işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.16 “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgisi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
Mühendislik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	35,31±14,23	25,36±10,95	,010**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	34,35±14,44	25,86±11,38	,001**
		<i>P</i>	,845	,810	
Doğa Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	34,75±12,66	29,09±12,62	,176
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	36,06±14,56	31,26±14,20	,114
		<i>P</i>	,786	,389	
Edebiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	30,50±12,04	29,32±8,92	,698
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	28,46±8,97	32,29±9,91	,067
		<i>P</i>	,541	,097	
İletişim Medya	Evet	$\bar{X} \pm ss$	26,85±9,92	23,14±8,82	,190
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	24,06±7,97	26,84±9,32	,137
		<i>P</i>	,319	,029*	
Tıp ve Sağlık Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	15,07±5,25	18,65±7,34	,110
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	17,68±6,96	17,13±6,86	,692
		<i>P</i>	,231	,243	
Hukuk	Evet	$\bar{X} \pm ss$	24,16±7,77	20,14±8,95	,165
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	20,19±7,77	21,17±9,58	,599
		<i>P</i>	,112	,551	
Güzel Sanatlar	Evet	$\bar{X} \pm ss$	22,92±7,68	18,86±5,86	,047*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	20,26±6,79	20,38±6,55	,927
		<i>P</i>	,260	,190	

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.16’da görüldüğü gibi **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 35,31 \pm 14,23$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 25,36 \pm 10,95$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,010 < 0,05$). Buna göre

mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak istemeyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak istemeyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak istemeyen ve** mühendislik alanlarında bir meslek sahibi de olmak istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 34,351 \pm 14,44$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 25,86 \pm 11,38$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,001 < 0,05$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak** istemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.17 “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgisi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
İlahiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	27,78±6,73	28,13±8,67	0,891
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	25,35±7,99	26,18±9,04	0,647
		<i>P</i>	,329	,223	
İşletme Ekonomi	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,63±6,44	12,53±5,83	0,034*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	14,90±6,17	12,99±6,87	0,165
		<i>P</i>	,391	,704	
Akademisyen	Evet	$\bar{X} \pm ss$	48,85±14,88	44,45±11,44	0,270
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	46,86±12,62	45,76±14,74	0,718
		<i>P</i>	,658	,616	
Sosyal Bilimler	Evet	$\bar{X} \pm ss$	54,31±17,25	50,02±15,00	0,391
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	49,62±14,02	54,28±15,39	0,148
		<i>P</i>	,357	,138	
Öğretmenlik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	27,07±8,39	27,07±7,28	1,000
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	24,21±7,90	26,24±8,16	0,235
		<i>P</i>	,281	,567	
Tarım ve Hayvancılık	Evet	$\bar{X} \pm ss$	13,17±4,17	10,93±4,51	0,129
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	15,12±5,46	11,91±5,34	0,004
		<i>P</i>	,269	,288	
Dilbilim	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,64±5,38	15,78±6,03	0,638
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	15,96±6,00	16,85±6,15	0,483
		<i>P</i>	,721	,341	

Tablo 4.17’de görüldüğü gibi **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim** diyen ve İşletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim** diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 16,63 \pm 6,44$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 12,53 \pm 5,83$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,034 < 0,05$). Buna göre işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir. Diğer meslek gruplarında ise bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Tablo 4.18 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgisi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim.			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
Mühendislik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	34,16±14,21	27,04±11,09	,006**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	36,20±14,82	23,91±11,22	,003**
		<i>p</i>	,698	,108	
Doğa Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	34,06±12,30	31,85±12,76	,415
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	40,09±17,42	29,04±14,82	,029*
		<i>p</i>	,223	,229	
Edebiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	29,75±10,28	31,72±9,24	,326
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	27,20±9,25	31,08±10,33	,268
		<i>p</i>	,488	,699	
İletişim Medya	Evet	$\bar{X} \pm ss$	25,23±9,00	26,38±8,64	,524
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	24,00±7,56	24,98±10,03	,768
		<i>p</i>	,684	,356	
Tıp ve Sağlık Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,67±6,27	17,85±6,83	,399
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	17,73±7,68	17,25±7,28	,842
		<i>p</i>	,650	,624	
Hukuk	Evet	$\bar{X} \pm ss$	20,44±7,79	20,33±8,90	,954
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	23,82±5,33	21,55±9,99	,465
		<i>p</i>	,191	,438	
Güzel Sanatlar	Evet	$\bar{X} \pm ss$	21,09±7,11	20,97±6,61	,934
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	20,91±7,36	18,61±5,85	,250
		<i>p</i>	,942	,026*	

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene’s testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.18’de görüldüğü gibi **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 34,16 \pm 14,21$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 27,04 \pm 11,09$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,006 < 0,05$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** istediklerini belirtmişlerdir.

Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemeyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak istemeyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemeyen ve** mühendislik alanlarında bir meslek sahibi de olmak istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 36,20 \pm 14,82$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 23,91 \pm 11,22$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,003 < 0,05$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak** istemediklerini belirtmişlerdir.

Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemeyen ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi olmak istemeyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemeyen ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi de olmak istemeyen** erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 40,09 \pm 17,42$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 29,04 \pm 14,82$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,029 < 0,05$). Buna göre doğa bilimleri alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak** istemediklerini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte, **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** diyen ve güzel sanatlar alanında bir meslek sahibi olmak isteyen kız öğrencileri ile güzel sanatlar alanında bir meslek sahibi olmak istemeyen kız öğrencileri arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** diyen ve güzel sanatlar alanında bir meslek sahibi olmak isteyen kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 20,97 \pm 6,61$ ile istemeyen kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 18,61 \pm 5,85$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,026 < 0,05$). Buna göre güzel sanatlar alanında çalışmak isteyen kız öğrenciler,

istemeyen kız öğrencilerine göre daha çok **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.19 “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim.			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
İlahiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	26,37±7,49	26,48±8,98	,946
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	25,20±8,46	27,13±8,95	,523
		<i>p</i>		,674	,661
İşletme Ekonomi	Evet	$\bar{X} \pm ss$	15,61±6,59	12,24±6,18	,011
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	14,91±5,24	13,65±7,04	,572
		<i>p</i>		,752	,201
Akademisyen	Evet	$\bar{X} \pm ss$	47,41±13,30	45,91±13,35	,596
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	47,70±13,61	44,72±14,44	,544
		<i>p</i>		,952	,622
Sosyal Bilimler	Evet	$\bar{X} \pm ss$	50,90±15,85	52,7200±14,55	,570
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	51,54±13,13	53,33±16,39	,734
		<i>p</i>		,905	,819
Öğretmenlik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	25,82±8,35	26,18±7,69	,824
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	22,90±7,015	26,88±8,23	,152
		<i>p</i>		,323	,594
Tarım ve Hayvancılık	Evet	$\bar{X} \pm ss$	14,45±5,17	12,12±5,03	,028*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	15,00±5,40	11,00±5,19	,021*
		<i>p</i>		,766	,186
Dilbilim	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,65±5,68	16,45±6,07	,872
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	14,60±6,04	16,68±6,22	,325
		<i>p</i>		,329	,818

Tablo 4.19’da görüldüğü gibi **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** diyen ve tarım ve hayvancılık alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim** diyen ve tarım ve hayvancılık alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 14,45 \pm 5,17$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 12,12 \pm 5,03$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p = 0,08 < 0,05$). Buna göre işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim diyen ve tarım ve hayvancılık alanlarında bir meslek sahibi olmak istemeyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Açık havada doğada olabilecek işlerde çalışmak istemeyen** ve tarım ve hayvancılık alanlarında bir meslek sahibi de olmak istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 15,00 \pm 5,40$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 11,00 \pm 5,19$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,021 < 0,05$). Buna göre tarım ve hayvancılık alanında çalışmak istemeyen erkekler, tarı ve hayvancılık alanında çalışmak istemeyen kızlara göre daha çok **Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak** istemediklerini belirtmişlerdir. Diğer alanlarda bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Tablo 4.20 “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” Önermesi İle Mesleki İlgisi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim.			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
Mühendislik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	35,19±14,88	26,56±11,47	,001**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	30,80±7,56	23,41±10,29	,130
		<i>p</i>	,524	,144	
Doğa Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	37,23±13,55	31,55±14,37	,043*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	26,67±13,43	28,35±11,95	,751
		<i>p</i>	,085	,207	
Edebiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	29,55±9,62	31,34±9,51	,341
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	26,67±8,81	31,71±10,26	,279
		<i>p</i>	,519	,829	
İletişim Medya	Evet	$\bar{X} \pm ss$	24,87±7,86	26,0099±9,08	,504
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	25,33±6,88	25,05±9,89	,946
		<i>p</i>	,904	,575	
Tıp ve Sağlık Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,89±4,35	17,37±7,29	,726
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	17,16±7,04	18,07±6,35	,738
		<i>p</i>	,927	,593	
Hukuk	Evet	$\bar{X} \pm ss$	21,08±9,58	20,90±9,61	,918
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	22,66±6,57	20,81±8,94	,640
		<i>p</i>	,629	,958	
Güzel Sanatlar	Evet	$\bar{X} \pm ss$	20,66±10,17	19,80±6,09	,472
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	23,50±7,74	20,23±7,05	,319
		<i>p</i>	,367	,713	

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.20'de görüldüğü gibi **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 35,19 \pm 14,88$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 26,56 \pm 11,47$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,001 < 0,05$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam** istediklerini belirtmişlerdir.

Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim diyen ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** diyen ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 37,23 \pm 13,55$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 31,55 \pm 14,37$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,043 < 0,05$). Buna göre doğa bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam** istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.21 “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” Önermesi İle Mesleki İlgisi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim.			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
İlahiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	25,74±7,01	26,05±9,29	,856
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	28,50±6,44	28,50±7,89	1,000
		<i>p</i>	,417	,127	
İşletme Ekonomi	Evet	$\bar{X} \pm ss$	15,38±4,82	12,56±6,32	,020*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	15,80±13,00	13,56±7,19	,504
		<i>p</i>	,890	,399	
Akademisyen	Evet	$\bar{X} \pm ss$	48,19±14,87	45,41±14,42	,313
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	43,17±14,94	45,28±12,38	,706
		<i>p</i>	,395	,961	
Sosyal Bilimler	Evet	$\bar{X} \pm ss$	50,97±17,09	52,37±15,68	,645
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	51,67±8,04	54,36±14,65	,682
		<i>p</i>	,918	,490	

Öğretmenlik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	24,95±8,98	26,20±8,16	,421
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	26,33±5,02	27,17±7,27	,800
		<i>p</i>		,701	,506
Tarım ve Hayvancılık	Evet	$\bar{X} \pm ss$	15,28±4,12	11,69±5,11	,000**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	10,16±5,76	11,45±5,19	,564
		<i>p</i>		,022*	,797
Dilbilim	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,39±6,11	16,70±6,20	,793
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	187,17±3,47	16,21±5,97	,110
		<i>p</i>		,543	,661

Tablo 4.21’de görüldüğü gibi **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 15,38 \pm 4,82$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 12,56 \pm 6,32$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,020 < 0,05$). Buna göre işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam** istediklerini belirtmişlerdir.

Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim diyen ve tarım ve hayvancılık alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim** diyen ve tarım ve hayvancılık alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 15,28 \pm 4,12$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 11,69 \pm 5,11$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,000 < 0,05$). Buna göre tarım ve hayvancılık alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Bağımsız çalışabileceğim bir ortam** istediklerini belirtmişlerdir. Diğer meslek gruplarında bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Tablo 4.22 “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim.			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
Mühendislik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	39,52±14,51	26,26±11,51	,000**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	28,44±11,36	24,33±10,45	,185
		<i>p</i>		,011*	,367
Doğa Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	41,56±14,30	31,34±14,72	,003**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	28,16±9,07	28,42±10,16	,930

		p	,001**	,270	
Edebiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	32,39±7,79	31,20±9,52	,579
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	25,21±11,12	32,05±10,25	,023
		p		,019*	,641
İletişim Medya	Evet	$\bar{X} \pm ss$	27,11±7,91	26,27±9,44	,673
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	21,94±8,82	24,24±8,85	,361
		p		,045*	,250
Tıp ve Sağlık Bilimleri	Evet	$\bar{X} \pm ss$	19,15±6,45	17,83±7,16	,391
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	13,89±5,54	16,83±6,58	,105
		p		,006**	,467
Hukuk	Evet	$\bar{X} \pm ss$	24,36±5,67	21,41±9,50	,139
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	17,05±7,40	19,55±9,09	,310
		p		,001**	,279
Güzel Sanatlar	Evet	$\bar{X} \pm ss$	22,80±6,19	19,94±6,54	,049*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	18,73±7,68	19,89±5,98	,531
		p		,059	,969

Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinden önce Levene's testi ile iki dağılımın varyanslarının homojen olup olmadığı hipotezi sınanmış, varyansların homojen olduğu saptanmıştır. Bu işlemin ardından ortalamalar arasındaki farkın test edilmesi işlemlerine geçilmiştir.

Tablo 4.22'de görüldüğü gibi **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 39,52 \pm 14,51$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 26,26 \pm 11,51$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,000 < 0,01$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isteyen ve mühendislik alanlarında bir meslek tercih eden ile etmeyen erkek öğrenciler istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve mühendislik alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 39,52 \pm 14,51$ ile mühendislik alanlarında bir meslek istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 28,44 \pm 11,36$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,011 < 0,01$).

Buna göre mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi olmak istemeyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi de olmak istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 41,56 \pm 14,30$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 31,34 \pm 14,72$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,003 < 0,05$). Buna göre mühendislik alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istemediklerini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte, **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isteyen** ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek tercih eden ile etmeyen erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve doğa bilimleri alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 41,56 \pm 14,30$ ile doğa bilimleri alanlarında bir meslek istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 28,16 \pm 9,07$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,00 < 0,01$). Buna göre doğa bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca, **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isteyen** ve edebiyat alanında bir meslek tercih eden ile etmeyen erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve edebiyat alanında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 32,39 \pm 7,79$ ile edebiyat alanında bir meslek istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 25,21 \pm 11,12$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,00 < 0,019$). Buna göre edebiyat alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca, **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isteyen** ve iletişim medya alanında bir meslek tercih eden ile etmeyen erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark da bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve iletişim medya alanında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik

ortalamları $\bar{X} \pm ss = 27,11 \pm 7,91$ ile iletişim medya alanında bir meslek istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 21,94 \pm 8,82$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,045 < 0,05$). Buna göre iletişim ve medya alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte aynı zamanda **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isteyen** ve tıp ve sağlık bilimleri alanında bir meslek tercih eden ile etmeyen erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve tıp ve sağlık bilimleri alanında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 19,15 \pm 6,45$ ile tıp ve sağlık bilimleri alanında bir meslek istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 13,09 \pm 5,54$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,006 < 0,000$). Buna göre tıp ve sağlık bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca, **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isteyen** ve hukuk alanında bir meslek tercih eden ile etmeyen erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve hukuk alanında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 24,36 \pm 5,67$ ile hukuk alanında bir meslek istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 17,05 \pm 7,40$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,001 < 0,000$). Buna göre hukuk alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte, **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve güzel sanatlar alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve güzel sanatlar alanında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 22,80 \pm 6,19$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 19,94 \pm 6,54$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,049 < 0,05$). Buna göre güzel sanatlar alanında çalışmak isteyen erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.23 “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” Önermesi İle Mesleki İlgi Arasındaki İlişkinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim.			Cinsiyet		
			Erkek	Kız	<i>p</i>
İlahiyat	Evet	$\bar{X} \pm ss$	27,00±6,51	26,76±9,17	,902
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	24,89±8,99	26,79±8,38	,432
		<i>p</i>	,367	,985	
İşletme Ekonomi	Evet	$\bar{X} \pm ss$	17,61±4,84	13,57±6,84	,005**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	12,27±6,78	11,14±5,62	,500
		<i>p</i>	,004**	,041	
Akademisyen	Evet	$\bar{X} \pm ss$	52,70±11,49	45,75±14,13	,027*
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	40,50±12,31	44,28±13,00	,312
		<i>p</i>	,002**	,590	
Sosyal Bilimler	Evet	$\bar{X} \pm ss$	56,08±10,85	54,11±15,54	,565
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	45,00±17,32	49,91±14,55	,270
		<i>p</i>	,015**	,161	
Öğretmenlik	Evet	$\bar{X} \pm ss$	26,87±6,80	26,64±8,45	,900
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	22,94±9,16	26,05±6,29	,134
		<i>p</i>	,115	,688	
Tarım ve Hayvancılık	Evet	$\bar{X} \pm ss$	16,61±4,95	11,60±5,14	,000**
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	11,66±4,043	11,66±5,10	1,000
		<i>p</i>	,001**	,949	
Dilbilim	Evet	$\bar{X} \pm ss$	17,88±5,62	16,17±6,16	,208
	Hayır	$\bar{X} \pm ss$	13,94±5,27	17,54±5,95	,028*
		<i>p</i>	,023**	,227	

Tablo 4.23’de görüldüğü gibi **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 17,61 \pm 4,84$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 13,57 \pm 6,84$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,005 < 0,05$). Buna göre işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrenciler ile işletme ekonomi alanlarında

bir meslekte çalışmak istemeyen erkek öğrenciler arasında da istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve işletme ekonomi alanlarında bir meslek sahibi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 17,61 \pm 4,84$ ile işletme ekonomi alanında bir meslekte çalışmak istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 12,2 \pm 6,78$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,004 < 0,00$). Buna göre işletme ve ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkek öğrencilere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim diyen ve akademisyen olmak isteyen öğrencilerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve akademisyen olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 52,70 \pm 11,49$ ile kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 45,75 \pm 14,13$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,027 < 0,05$). Buna göre akademisyen olmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim diyen ve akademik kariyer yaparak üniversitede öğretim üyesi olmak isteyen erkek öğrenciler ile akademisyen olmak istemeyen erkek öğrenciler arasında da istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur. Buna göre **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim** diyen ve üniversitelerde öğretim üyesi olmak isteyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 52,70 \pm 11,49$ ile akademisyen olmak istemeyen erkek öğrencilerin aritmetik ortalamaları $\bar{X} \pm ss = 40,50 \pm 12,31$ arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmuştur ($p=0,002 < 0,00$). Buna göre akademiysen olmak isteyen erkekler öğrenciler, istemeyen erkek öğrencilere göre daha çok **Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak** istediklerini belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

5.1. SONUÇLAR

5.1.1. Öğrencilerin Demografik ve Mesleki Bilgilerine Ait Sonuçlar

Araştırmaya katılan toplam 204 öğrencinin yüzde %23,0'ı Erkek, %77,0'ı ise Kız öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne mesleklerine göre dağılımı %89,7'si ev hanımı, %4,1'i memur, %1,0'ı işçi, %2,1'i serbest meslek, %2,1'i diploma gerektiren profesyonel meslek mensubu, %0,5'i ise emekli şeklindedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba mesleklerine göre dağılımı ise %1,1'i iş arıyor işsiz, %12,7'si memur, %13,8'ı işçi, %53,6'sı serbest meslek, %7,7'si diploma gerektiren profesyonel meslek mensubu, %11,0'ı ise emekli şeklindedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kendilerini bir öğrenci olarak nasıl değerlendirdiklerine dair soruya verdikleri cevaplara göre kendiniz Mükemmel! Çok başarılı olarak görenler %6,0; ortalamanın üstünde; başarılı olarak görenler %30,8; ortalama bir öğrenci olarak görenler %57,7; ortalamanı altında olarak görenler %3,5; başarısız olarak görenler %2,0 olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ilerde olmak istedikleri meslek gruplarının dağılımı şu şekildedir: %14,3'ü mühendislik mimarlık; %1,1'i doğa bilimleri; %34,1'i sosyal bilimler; %6,6'sı Tıp ve Sağlık Bilimleri; %6,0'ı güzel sanatlar ve edebiyat; %3,3'ü spor ve antrenörlük, %1,1'i siyaset ve politika; %1,6'ı iletişim ve medya; %26,4 öğretmenlik; %2,2 işletme; %3,3'i polis; %2,2'si şoför olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okumak istedikleri üniversitedeki bölümler %14,3 ile mühendislik mimarlık; %1,1 ile doğa bilimleri; %47,8 ile sosyal bilimler; %6,6 ile Tıp ve Sağlık Bilimleri; %6,0 ile güzel sanatlar ve edebiyat; %2,2 ile spor ve antrenörlük, %1,1 ile siyasi bilimler; %2,7 ile iletişim ve medya; %14,3 ile eğitim fakültesi; %2,7 ile işletme; %1,1 ile güvenlik bilimleri olarak görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki seçimde çalışma koşulları özellikleri ile ilgili önermelere verdikleri cevaplara göre %62,7'si "Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim" önermesine evet derken; %37,3'ü bu önermeye olumsuz cevap vermişlerdir.

“Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” önermesine %29,7’si evet derken; %70,6’sı hayır demiştir. “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” önermesine %59,8’i evet derken, %40,2’si hayır demiştir. “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” önermesine %75,0’i evet derken, %25,0’i hayır demiştir. “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” önermesine %69,6’sı evet derken, %30,4’ü hayır olarak görülmüştür.

5.1.2.Mesleki İlgi Ölçeğine İlişkin İstatistik Bilgiler

Araştırmada en yüksek ortalamanın ve farklılaşmanın akademisyenliğe ilgi duyanlarda, en düşük ortalama ve farklılaşmanın da tarım ve ziraat alanında olduğu görülmektedir.

5.1.3. Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgi Arasındaki İlişki

İşletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler, Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Mühendislik alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Doğa Bilimleri alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

İletişim alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Tıp alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Hukuk alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

İşletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Sosyal Bilimler alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Mesleki İlgil Ölçeği toplam aritmetik ortalaması ile Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür.

Araştırmada erkek öğrenciler açık havada doğada olabilecek işlerde çalışmayı kızlara göre daha az düşündükleri anlaşılmaktadır.

Araştırmada bağımsız çalışabileceği meslekleri kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ve ekonomi alanlarında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ve ekonomi alanlarında çalışmak istemeyen kız öğrenciler göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektiren işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada tarım ve ziraat alanlarında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok nöbet vardiya vb. gerektiren işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Diğer meslek gruplarında ise bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada doğa bilimleri alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada güzel sanatlar alanında çalışmak isteyen kız öğrenciler, istemeyen kız öğrencilerine göre daha çok Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada tarım ve hayvancılık alanında çalışmak istemeyen erkekler, tarı ve hayvancılık alanında çalışmak istemeyen kızlara göre daha çok Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir. Diğer alanlarda bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Bağımsız çalışabileceğim bir ortam istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada doğa bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Bağımsız çalışabileceğim bir ortam istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Bağımsız çalışabileceğim bir ortam istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada atım ve hayvancılık alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Bağımsız çalışabileceğim bir ortam istediklerini belirtmişlerdir. Diğer meslek gruplarında bir farklılığa rastlanılmamıştır.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada doğa bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada edebiyat alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada iletişim ve medya alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada tıp ve sağlık bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada hukuk alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada güzel sanatlar alanında çalışmak isteyen erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada işletme ve ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkek öğrencilere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada akademisyen olmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada akademiysen olmak isteyen erkekler öğrenciler, istemeyen erkek öğrencilere göre daha çok Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir.

5.2. TARTIŞMALAR

5.1.1. Öğrencilerin Demografik ve Mesleki Bilgilerine Ait Tartışmalar

Araştırmaya katılan toplam 204 öğrencinin yüzde %23,0'ı Erkek, %77,0'ı ise Kız öğrenciden oluşmaktadır. Buna göre ailelerin kız çocuklarını hem kız yoğunluklu hem de din ağırlıklı eğitim almalarını gerektiğini düşündükleri düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne mesleklerine göre dağılımı %89,7'si ev hanımı, %4,1'i memur, %1,0'ı işçi, %2,1'i serbest meslek, %2,1'i diploma gerektiren profesyonel meslek mensubu, %0,5'i ise emekli şeklindedir. Buna göre ev hanımlarının çocuklarını imam hatip okullarında okumalarını tercih ettiği düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba mesleklerine göre dağılımı ise %1,1'i iş arıyor işsiz, %12,7'si memur, %13,8'ı işçi, %53,6'sı serbest meslek, %7,7'si diploma gerektiren profesyonel meslek mensubu, %11,0'ı ise emekli şeklindedir. Buna göre sosyal çevrede dini gereksinimleri gören babaların imam hatipleri tercih ettiklerini düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin kendilerini bir öğrenci olarak nasıl değerlendirdiklerine dair soruya verdikleri cevaplara göre kendiniz Mükemmel! Çok başarılı olarak görenler %6,0; ortalamanın üstünde; başarılı olarak görenler %30,8; ortalama bir öğrenci olarak görenler %57,7; ortalamayı altında olarak görenler %3,5; başarısız olarak görenler %2,0 olarak görülmektedir. Buna göre öğrenciler genel itibarıyla kendilerini başarılı gördükleri düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ileride olmak istedikleri meslek gruplarının dağılımı şu şekildedir: %14,3'ü mühendislik mimarlık; %1,1'i doğa bilimleri; %34,1'i sosyal bilimler; %6,6'sı Tıp ve Sağlık Bilimleri; %6,0'ı güzel sanatlar ve edebiyat; %3,3'ü spor ve antrenörlük, %1,1'i siyaset ve politika; %1,6'ı iletişim ve medya; %26,4 öğretmenlik; %2,2 işletme; %3,3'i polis; %2,2'si şoför olarak görülmektedir. Buna göre öğrencilerin sosyal bilimler ve eğitim bilimleri alanlarında kendilerine hedefler belirledikleri düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okumak istedikleri üniversitedeki bölümler %14,3 ile mühendislik mimarlık; %1,1 ile doğa bilimleri; %47,8 ile sosyal bilimler; %6,6 ile Tıp ve Sağlık Bilimleri; %6,0 ile güzel sanatlar ve edebiyat; %2,2 ile spor ve antrenörlük, %1,1 ile siyasi bilimler; %2,7 ile iletişim ve medya; %14,3 ile eğitim fakültesi; %2,7 ile işletme; %1,1 ile güvenlik bilimleri olarak görülmüştür. Buna göre öğrenciler sosyal içerikli gelecekler düşündükleri düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki seçimde çalışma koşulları özellikleri ile ilgili önermelere verdikleri cevaplara göre %62,7'si “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim” önermesine evet derken; %37,3'ü bu önermeye olumsuz cevap vermişlerdir. “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim” önermesine %29,7'si evet derken; %70,6'sı hayır demiştir. “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” önermesine %59,8'i evet derken, %40,2'si hayır demiştir. “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” önermesine %75,0'i evet derken, %25,0'ı hayır demiştir. “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim” önermesine %69,6'sı evet derken, %30,4'ü hayır olarak görülmüştür. Buna göre öğrenciler beyaz yakalı işlere daha çok rağbet gösterecekleri düşünülebilir.

5.1.2. Mesleki İlgi Ölçeğine İlişkin İstatistikî Tartışmalar

Araştırmada en yüksek ortalamanın ve farklılaşmanın akademisyenliğe ilgi duyanlarda, en düşük ortalama ve farklılaşmanın da tarım ve ziraat alanında olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin akademik çevrelerde daha çok çalışmak isteyebilecekleri düşünülebilir.

5.1.3. Çalışma Koşulları ve Özellikleri İle Mesleki İlgi Arasındaki Tartışmalar

İşletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler, “Nöbet vardiya vb. Gerektirmeyen” işlerde çalışmak isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Buna göre işletme alanı nöbet, vardiya gibi işler olmadığı için öğrencilerin bu alanlara düşündükleri düşünülebilir.

Mühendislik alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrencilerin “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. İletişim alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Tıp alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Doğa Bilimleri alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Hukuk alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. İşletme alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Sosyal Bilimler alanında bir meslek sahibi olmak isteyen öğrenciler “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim” şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Buna göre öğrencilerin daha fazla üretkenlik için, daha fazla özgür ve rahat çalışmak istedikleri, daha rahat iletişim kurabilmeleri, daha sağlıklı kararlar vermek için bu şekilde ifade ettikleri düşünülebilir.

Araştırmada erkek öğrenciler açık havada doğada olabilecek işlerde çalışmayı kızlara göre daha fazla düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla açık hava işlerini sevdikleri düşünülebilir.

Araştırmada bağımsız çalışabileceği meslekleri kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Buna göre kız öğrenciler daha fazla bağımsız olmayı istedikleri düşünülebilir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen” işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ve ekonomi alanlarında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “nöbet vardiya vb. gerektirmeyen” işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ve ekonomi alanlarında çalışmak istemeyen kız öğrenciler göre daha çok “nöbet vardiya vb. gerektiren” işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada tarım ve ziraat alanlarında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “nöbet vardiya vb. gerektiren” işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Buna göre bu alanlarda çalışmak isteyen öğrenciler daha sabit çalışma aralığında çalışmak istedikleri düşünülebilir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren” işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren” işlerde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Buna göre bu branşlardaki erkek öğrenciler belli tip düzende giyinmeyi sevmediklerinden bu şekilde ifade ettikleri düşünülebilir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada doğa bilimleri alanında çalışmak istemeyen erkekler kızlara göre daha çok “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak” istemediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada tarım ve hayvancılık alanında çalışmak istemeyen erkekler, tarım ve hayvancılık anında çalışmak istemeyen kızlara göre daha çok “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istemediklerini” belirtmişlerdir. Araştırmada güzel sanatlar alanında çalışmak isteyen kız öğrenciler, istemeyen kız öğrencilerine göre daha çok “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istediklerini” belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak istediklerini” belirtmişlerdir. Buna göre bu öğrencilerin yetişme, büyüme yerlerinin biraz daha kırsal alanlar olduğu düşünülebilir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada doğa bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada tarım ve hayvancılık alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Bağımsız çalışabileceğim bir ortam istediklerini” belirtmişlerdir. Buna göre bu alanlardaki verimlilik, sürdürülebilirlik, kalite için bu şekilde ifade ettikleri düşünülebilir.

Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada mühendislik alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada doğa bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada edebiyat alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada iletişim ve medya alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada tıp ve sağlık bilimleri alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada hukuk alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkeklere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada güzel sanatlar alanında çalışmak isteyen erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada işletme ve ekonomi alanında çalışmak isteyen erkekler istemeyen erkek öğrencilere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada akademisyen olmak isteyen erkekler kızlara göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Araştırmada akademiysen olmak isteyen erkekler öğrenciler, istemeyen erkek öğrencilere göre daha çok “Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak” istediklerini belirtmişlerdir. Buna göre öğrenciler kendileri için daha rahat, konforlu, çeşitli imkanları olan, işleri kendilerine daha uygun gördükleri düşünülebilir.

5.3. ÖNERİLER

Okul yönetimleri öğrencileri ilgi, istek, becerilerine göre mesleki yönlendirmeler yapmalıdırlar. Öğrencilere daha net ve açıklayıcı rehberlik hizmeti sağlanmalıdır.

Lise son sınıf öğrencilerine daha fazla rehberlik edilmelidir. Gerek sınav sistemi, gerek sınav hazırlıkları konusunda öğrencilere rehberlik servisinden faydalanmaları sağlanmalıdır.

Öğrencilerin kaygıları, ilgilerini sürekli bir kontrol altında tutularak değişimler gözlenerek yapılan yönlendirmeler daha sağlıklı olabilir.

Aileler daha fazla bilinçlendirilmelidirler. Ailelerin 'de rehberlik servisinden yararlanması öğrencilerinin doğru yönlendirilmesi için etkili çalışmalar, seminerlerle devam edilmelidir.

Rehberlik yapılırken okulun çevresi, ailelerin kültürel yapıları göz önüne alınarak mesleki rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

Öğrencilere meslekler lise hayatları boyunca seminerlerle, gezilerle ve diğer aktivitelerle çok iyi şekilde anlatılabilir.

KAYNAKÇA

TÜRK TARİH KURUMU, (1983), "Türkçe Sözlük", Türk Tarih Kurumu Yayınları 505/1, Genişletilmiş 7. Baskı, Ankara.

ÖZGÜVEN, İbrahim, E, (1999) ,Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik, PDREM Yayınları, Ankara.

KAYA, Zülhani, (1988), Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimindeki Sosyo-Ekonomik Faktörler, İstanbul.

Türk Dil Kurumu (2008), "Türkçe Sözlük,"Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kuzgun, Yıldız (2000), "Meslek Danışmanlığı,"Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

UYSAL, Şefik, (1970), Bireysel ve Toplumsal Faktörlere Göre Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.

CİRHİNLİOĞLU, Zafer, (1996),Meslekler ve Sosyolojisi, Gündoğan Yayınları, Ankara

YELKEN, Kamil,(2008), Orta Öğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Üniversite Tercihlerini ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler " Sakarya İl Merkezi Örneği" , Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Venn, Gulian (1968), "İnsan, Eğitim ve İş," (Çev. Haydar Taymaz), Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları, First Edition içinde(138-140), İstanbul: Ajans-Türk Matbaacılık.

Aytaç S.; Bayram N. (2003). İsaletli Tercih Yapma Ve Meslek Seçme Stratejileri. Genç Beyin Dergisi, Sayı:15.

ÖZEN, Yener, Fikret GÜLAÇTI, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi,(2006), Cilt:8, Sayı:6,Erzincan

Üre, Ömer. (2008), "Mesleki Rehberlik,"M.Engin Deniz ve Atılğan Erözkan (Ed), Psikolojik Danışma ve Rehberlik, 1.baskı içinde(102-103), Ankara, Maya Akademi.

Pitz, Gordon F. ve Harren, Vincent A. (1980), "An Analysis of Career Decision Making From the Point of View of Information Processing and Decision Theory," Journal of Vocational Behavior, 16, 320–346.

ÇINAR, Çiğdem, (2011), Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçimi Kararlarında Benlik Algısının Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Telman, C. (2002) Başarıya Giden Yolda Meslek Seçimi. Epsilon Yayıncılık, İstanbul .

Eviz, B. (2007) İş Dünyasında Aranılan Eleman Kim?. İstanbul : Düşünce Dünyası Kitapları,

Uysal, Ş.,Bireysel ve Toplumsal Faktörlere Göre Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimleri, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara, 1970

KAYA, Ahmet, (1991), Öğrenci Bilgi Sistemi, Ege Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü

DENİZ, Esra, (1992), “Eğitim ve Toplum”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

KEPÇEOĞLU, Muharrem, (1999), Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Alkım Yayınları, Eylül, İstanbul.

Razon, N. Meslek Seçimi, 1999 (<http://www.dersisteyen.com/default.asp?part=12>), (Ulaşım Tarihi 01.08.2013).

KUZGUN, Yıldız, (1995), Kendini Değerlendirme Envanteri El Kitabı, Ankara: Ö.S.Y.M. Yayınları.

İNAM, Ahmet, (1995), Mesleğim Benim Neyim Oluyor? Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı: 326.

Koç, B.,(2006) İlgi Ölçümlerinin Madde Sayısının Azaltılması Ve Yaş Ranjının Genişletilmesine Yönelik Bir Geçerlik-Güvenirlilik Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi.

Özcan, A.O. (1985) Ülkemiz İçin İsaletli Olabilecek Bir Mesleğe Yönelme Denemesi, İstanbul, İÜ Ed.Fak. Yayınları

KUZGUN, Yıldız, (1989), Mesleki Rehberlik Ders Notları, Ankara.

Yazıcı, Hikmet (2006), “Mesleki Rehberlik”Gürhan Can(Ed), 5.baskı içinde(81-83), Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: PegemA Yayıncılık.

Erdoğan, Nihat. (2003) Kariyer Geliştirme: Kuram ve Uygulama. Ankara: Nobel Yayıncılık

ÖZSOY, Osman, (2005), Değişen Dünyada Meslek Seçimi: Geleceğin Meslekleri, İstanbul, Hayat Yayınları.

Kuzgun, Yıldız (2000), “Meslek Danışmanlığı,”Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Bal, Pervin Nedim. (1998). Ergenlik Döneminde Mesleki Karar Verme Olgunluğunun incelenmesi Ve Mesleki Karar Verme Eğitim Programının Etkisinin Araştırılması”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bilir, Mehmet (2005), “Mesleki Gelişmenin Gereği Olarak Yaşam Boyu Öğrenme,” Fevziye Sayılan ve Ahmet Yıldız (Ed), Yaşam Boyu Öğrenme,2. Baskı İçinde (43-44), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

SARI, Serkan Volkan (2011), “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleğe Karar Verme Öz-Yeterliliklerini Yordamada Umut, Kontrol Odağı Ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Özelliklerinin Rolü”, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

KUZGUN, Yıldız, (2006), “Meslek Gelişimi ve Danışmanlığı,”Ankara: Nobel Yayıncılık.

Carkhuff, Richard ve diğerleri (1967), “Do We Have a Theory of Vocational Choice?” Walter F. Johnson(Ed), The Counselor in the School, 1.baskı içinde(97-100), Newyork; McGraw Hill Bool Company.

Çakır, M.A. (2003) Bir Mesleki Grup Rehberliği Programının Lise Öğrencilerinin Mesleki Kararsızlık Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Programı, Ankara.

Kuzgun Y. (2009) Meslek Gelişimi ve Danışmanlığı: Meslek Gelişimini Etkileyen Etmenler 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları

Akboy, Rengin ve İkiz, Ebru (2007), “Psikolojik danışma ve Rehberlik,”1.baskı içinde (209-210), Ankara: Nobel Yayıncılık.

Nelson, J. Richard (1982), “Danışma Psikolojisi Kuramları,”(Çev.Fusun Akkoyun), 1.baskı, Newyork: Cassel Educational Limited.

Super, Donald. (1965), “The Psychogy of Careers: An Introduction of Vocational Development,”New York: Harper & Brothers.

İnanç Banu ve Yerlikaya, Ercüment E. (2008), “Kişilik Kuramları,”1.baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Bernard, Harold W. ve Fullmer, Daniel W. (1977), “Principles of Guidance,”2. baskı, Newyork: Thomas Y. Crowell Company.

Yeşilyaprak, B. (2002) Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayınları,

Çakır, M.A. (2003) Bir Mesleki Grup Rehberliği Programının Lise Öğrencilerinin Mesleki Kararsızlık Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Programı, Ankara.

NELSON, Jones Richard, (1995), Danışma Psikolojisi Kuramları, (Çev: Füsün Akkoyun), Ankara.

KUZGUN, Yıldız, (1996), ve Feride Bacanlı. Mesleki Olgunluk Ölçeği El Kitabı, Ankara: M.E. B. Talim ve Terbiye Kurulu Bşk. Yayınlan.

Kuzgun, Y. (2005). PDR’de Kullanılan Ölçekler.(ed.).Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çakır, M.A. (2003) Bir Mesleki Grup Rehberliği Programının Lise Öğrencilerinin Mesleki Kararsızlık Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri

Enstitüsü, Eğitim Bilimleri anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Programı
Ankara

KUZGUN, Yıldız, (1982), Mesleki Rehberliğin, Bireylerin Yetenek ve İlgilerine Uygun. Meslekleri Tanımlarına Etkisi, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınlan, No:18

AYTAÇ, S., (2005), Çalışma Yaşamında Kariyer, 4 Nokta Matbaacılık, İstanbul

Feldman, Daniel (2002), “Work Careers: A Developmental Perspective,”San Fransisco: John Wiley & Sons, Inc.

Braggain, Michael. J. (2009), “Career development Interventions in Middle and High Schools,” Spencer G. Niles and Joann Bowsey(Ed), Career Development Interventions in the 21th Century, 3. baskı içinde(24-25), New Jersey: Pearson Education, Inc.

Yıldız, Hamide (2007), “Sınav Kaygısı Ana-Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ISAACSON, L. E., ve BROWN, D., (1997), “Career Information”, Career Counseling, and Career Development, Edt, Allyn ve Bacon, Boston

KUZGUN, Yıldız ,(2003), “Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş,” Ankara: Nobel Yayın Dağıtım..

CAN, H., AKGÜN, A. ve KAVUNCUBAŞI, (1995), Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi, Siyasal Kitapevi, Ankara.

EKLER

EK-1 Mesleki İlgî Anketi

MESLEKİ İLGİ ANKETİ

1) CİNSİYETİNİZ : ERKEK () KIZ ()

2) Annenizin Mesleği :

3) Babanızın Mesleği :

4) Genel olarak düşündüğünüzde kendinizi nasıl bir öğrenci olarak görüyorsunuz?

() Mükemmel! Çok başarılıyım

() Ortalamanın üstündeyim. Başarılı sayılırım

() Ortalama bir öğrenciyim

() Ortalamanın altındayım

() Kötü, başarısızım.

5) İlerde olmak istediğiniz meslek :

.....

6) Üniversitede okumak istediğiniz bölüm :

.....

ÇALIŞMA KOŞULLARI ve ÖZELLİKLERİ			
		Evet	Hayır
1.	Nöbet vardiya vb. gerektirmeyen işlerde çalışmak isterim.		
2.	Üniforma ya da standart kıyafet gerektiren işlerde çalışmak isterim		
3.	Açık havada doğada olabileceğim işlerde çalışmak isterim		
4.	Bağımsız çalışabileceğim bir ortam isterim.		
5.	Büyük bir şirkette veya holding genel merkezinde çalışmak isterim.		

İstemem (1) Biraz İsterim (2) Orta Düzeyde İsterim (3) İsterim(4) Çok isterim (5)

İstek derecenize göre sayının üzerine (X) işareti koyunuz

MESLEKİ İLĞİ ÖLÇEĞİ		İlgi Düzeyiniz				
1	Radio veya televizyon kanalında çalışmak	1	2	3	4	5
2	Türk edebiyatı tarihini incelemek	1	2	3	4	5
3	İnsanlara dini ve ahlaki bilgiler vermek	1	2	3	4	5
4	Araştırmacı gazetecilik yapma	1	2	3	4	5
5	Estetik yapılar tasarlamak	1	2	3	4	5
6	Davranış bozuklukları olan kişilere yardımda bulunmak	1	2	3	4	5
7	Gazete, dergi, radyo veya televizyonda muhabir olmak	1	2	3	4	5
8	Tarla ve bahçe bitkilerinin verimlerini artırmak	1	2	3	4	5
9	Hastalıkları oluşturan nedenleri düzeltmeye çalışmak	1	2	3	4	5
10	Yabancı dil uzmanları yetiştirmek	1	2	3	4	5
11	Eğitimle ilgili faaliyette bulunmak	1	2	3	4	5
12	Mühendislik alanında önemli bir başarı elde etmek	1	2	3	4	5
13	Madde ve enerji ilişkisini incelemek ve bu konuda deneyler yapmak	1	2	3	4	5
14	Türk dili ve edebiyatı mezunlarıyla aynı iş ortamını paylaşmak	1	2	3	4	5
15	Çocuk ve gençlere Kur'anı Kerim ve hadis öğretmek	1	2	3	4	5
16	Mahkemede hâkimlik yapmak	1	2	3	4	5
17	İletişim ve medya çalışanlarıyla aynı iş ortamını paylaşmak	1	2	3	4	5
18	Yabancı bir dilde uzmanlaşmak	1	2	3	4	5

19	Türk dilinin öğretimini geliştirme çalışmaları yapmak	1	2	3	4	5
20	Mali veya siyasi alanda yöneticilik yapmak	1	2	3	4	5
21	Yabancı dildeki metinleri Türkçeye çevirmek	1	2	3	4	5
22	Kadın ve yaşlılara İslam dinini anlatmak	1	2	3	4	5
23	Edebiyatı öğrencilere sevdirecek öğretmek	1	2	3	4	5
24	Bilgisayar sistemlerinin yapısını incelemek	1	2	3	4	5
25	Matematiksel modeller ve sistemler geliştirmek	1	2	3	4	5
26	Matematik problemleri üretmek ve çözmek	1	2	3	4	5
27	Doğadaki fiziksel olayları(yer çekimi, ısı, ses, ışık, yansıma vb.) incelemek ve bu bilgileri kullanmak	1	2	3	4	5
28	Sınıfta ders anlatmak	1	2	3	4	5
29	Bir işletmeye ait tüm veri girişlerini analiz etmek	1	2	3	4	5
30	Görsel sanatlar (mimari, resim, heykel, grafik, tasarım) alanında önemli bir başarı elde etmek	1	2	3	4	5
31	Bireylerin psikolojik tedavilerini üstlenmek	1	2	3	4	5
32	Matematiksel denklemlerin ispatlarını yapmak	1	2	3	4	5
33	Haksızlığa uğramış insanlara hukuki danışmanlık yapmak	1	2	3	4	5
34	Bilgisayar veritabanı uzmanı olmak	1	2	3	4	5
35	Görsel sanatları (mimari, resim, heykel, grafik, tasarım?) geliştirme çalışmaları yapmak	1	2	3	4	5
36	Hukuk alanında önemli başarılar elde etmek	1	2	3	4	5
37	Dinler tarihi üzerine araştırmalar yapmak	1	2	3	4	5
38	Tıp alanında araştırmalar yapmak	1	2	3	4	5
39	Fen bilimcilerle aynı iş ortamını paylaşmak	1	2	3	4	5

40	Ekonomi-siyaseti geliştirme çalışmaları yapmak	1	2	3	4	5
41	Uluslararası toplantılarda çevirmenlik ve tercümanlık yapmak	1	2	3	4	5
42	Tarihi bir şehri mimar ve mühendislerle birlikte gezmek incelemeler yapmak	1	2	3	4	5
43	Matematikte yeni ilkeler geliştirmek	1	2	3	4	5
44	Hayvansal üretimi planlamak	1	2	3	4	5
45	Hastalıkları teşhis ve tedavi etmek	1	2	3	4	5
46	Büyük bir şirketin tüm iç güvenlik sistemini düzenleyerek bu birimde yönetici olmak	1	2	3	4	5
47	Hastalara acil tıbbi yardım yapmak	1	2	3	4	5
48	Kimyasal maddelerin birbirleriyle etkileşimlerini sağlayarak yeni maddeler oluşturmak	1	2	3	4	5
49	Yazılı hale getirilmemiş masal, efsane, anı, halk öykülerini yazılı hale getirmek	1	2	3	4	5
50	İnsanların hukuki sorunlarına çözüm aramak	1	2	3	4	5
51	Bilgisayar yazılımlarını öğretmek	1	2	3	4	5
52	Resim, heykel, fotoğraf sergisini izlemek	1	2	3	4	5
53	Uydu ve uydu sistemleri üzerine çalışmak	1	2	3	4	5
54	Tarımla ilgili bilimsel dergiler okumak	1	2	3	4	5
55	Ekonomi-siyaset alanında araştırma yapmak	1	2	3	4	5
56	Sayıların özelliklerini incelemek	1	2	3	4	5
57	Bilgisayar programcısı olmak	1	2	3	4	5
58	Bilgisayar yazılımlarını incelemek	1	2	3	4	5
59	Öğrencilere dersleri sevdirecek şekilde öğretmek	1	2	3	4	5
60	Kuranı Kerim tefsiri ve meali çalışmaları yapmak	1	2	3	4	5
61	Bir koroda veya küçük bir orkestrada görev almak	1	2	3	4	5

62	Toplumsal olayları incelemek bulduklarını başkalarına anlatmak	1	2	3	4	5
63	Fizik deneyleri yapmak	1	2	3	4	5
64	Ekonomi-siyaset alanıyla ilgili dergiler, yazılar okumak	1	2	3	4	5
65	Bir siyasi partinin seçim sürecindeki reklam ve propagandasını organize etmek	1	2	3	4	5
66	Cumhurbaşkanı veya Başbakanın danışmanlığını yapmak	1	2	3	4	5
67	Mevcut bir otomobilin motorunu geliştirmek	1	2	3	4	5
68	Bilimsel veya kültürel etkinliklere izleyici olarak katılmak	1	2	3	4	5
69	Büyük bir gazete arşivinde araştırma yapmak	1	2	3	4	5
70	Matematik hesaplamaların ve sayısal analizlerin yapıldığı bir alanda üniversite eğitimi almak	1	2	3	4	5
71	Geniş arazilerde yol, baraj, tünel inşaatlarında çalışmak	1	2	3	4	5
72	Dünyaca ünlü yazarların doğup büyüdüğü yerleri ziyaret etmek	1	2	3	4	5
73	Milletvekili olmak	1	2	3	4	5
74	Dünya üzerinde örgütlenmiş bir çevre kuruluşunda aktivist olarak görev almak	1	2	3	4	5
75	Afrika'da çocuk ve yaşlılara sağlık hizmeti veren bir dernekte doktor olarak görev almak	1	2	3	4	5
76	Din bilimleri eğitimi üzerine çalışmak	1	2	3	4	5